

Uspešnost poslovanja januar—marec 1979

A — Fizični obseg
in produktivnost

Plan za leto 1979 je vseboval po fizičnem obsegu merjenja z normativnimi norma urami 1 milijon 738.000 NNU ali kar 35 odst. več, kot je znašala realizacija v preteklem letu. Za izvršitev plana je bila pred začetkom leta sprejeta vrsta ukrepov na področju aktiviranja zunanjih kooperantov za proizvodnjo in vzdrževanje orodij. Kljub temu pa opazimo, da realizacija I. kvartala močno zaostaja za načrtovanim obsegom oziroma, da je le nekoliko močnejša od realizacije v istem obdobju preteklega leta. V tem času je bilo izvršeno skupno 350.416 NNU ali 7 odst. več kot v istem obdobju preteklega leta. Podrobno pa je realizacija v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta prikazana po skupinah proizvodnje v tabeli I.

Tabela I.

Fizični obseg v I. kvartalu 1979/78 (v NNU)

	stikala	okovi	ost. ins. mat.	GA	storitve	trafo	skupaj
I. kvartal 1978	70.400	83.633	46.113	86.243	18.291	21.067	327.550
I. kvartal 1979	89.956	76.456	40.190	91.655	17.853	32.587	350.422
indeks	128	91	87	106	98	155	107
4 mesece 1978	92.189	103.144	61.494	117.647	24.002	30.155	450.654
4 mesece 1979	123.884	100.812	53.510	115.994	19.501	42.201	457.750
Indeks	134	98	87	99	81	140	106

Iz tabele I. je razvidno, da beležimo občuten porast proizvodnje le na področju stikal in na področju transformatorjev, medtem ko vse ostale skupine izdelkov močno zaostajajo celo za realizacijo preteklega leta, še bolj pa za obsegom načrtovane proizvodnje.

V letu 1979 je bila načrtovana dosti višja proizvodnja kot v letu 1978, zato so temeljne organizacije tudi hitreje povečevale število zaposlenih, kar je glede na nizko doseganje letnega načrta negativno vplivalo na samo produktivnost. Fizična produktivnost, merjena z normativnimi norma urami na zaposlenega kaže, da se v delovni organizaciji kot celoti in v primerjavi s prvim četrtletjem preteklega leta ni povečala, marveč je ostala na enakem nivoju.

V posameznih temeljnih organizacijah pa opazimo celo padec produktivnosti. Na področju proizvodnje transformatorjev in proizvodnje gospodinjskih aparatov beležimo povečanje, bistveno znižanje pa na področju proizvod-

nje instalacijskega materiala v TOZD v Lendavi in Čatežu.

V Elmi kot celoti smo v I. kvartalu preteklega leta, kakor tudi letos, izvršili povprečno 264 NNU na zaposlenega. Če predpostavimo, da je vsak zaposleni v tem obdobju opravil nekaj nad 500 ur, potem bi ugotovili, da je le polovico vloženega dela dobilo odraz opravljenih NNU v fizičnem obsegu proizvodnje.

Produktivnost dela, merjena s fizičnim obsegom finalne proizvodnje je v tem letu torej popolnoma stagnirala. To pa ne velja za proizvodnjo nasploh, saj imamo v tem času močan porast stanja nedokončane proizvodnje. To pomeni, da je veliko dela vloženega v pripravo proizvodnje, vendar se zaradi raznih organizacijskih pa tudi materialnih problemov proizvodnja ni finalizirala v taki meri, kot je bila načrtovana, niti v taki meri, kot je bila pri-

Danes še tako — jutri pa polavtomatizirana operacija privijanje krepeljcev na mikro stikala

Razmeroma slab uspeh na področju celotnega prihodka ima za posledico tudi izredno skromno možnost delitve ostanka čistega dohodka. Dve temeljni organizaciji sta zaključili I. trimesečje z izgubo, TOZD Transformatorji pa beleži vidnejši uspeh v poslovanju.

Podrobnosti iz področja celotnega prihodka in njegove delitve so razvidne iz tabele II.

teh relacij ne bi smeli beležiti tako slabega uspeha pri ostanku dohodka. Istočasno pa zaznamujemo visok porast osebnih dohodkov, v masi kar 33 odst., na zaposlenega pa 25 odst. in izredno visok porast obveznosti kar za 21 odst. To je povzročilo, da je ostal tako skromen ostanek čistega dohodka, oziroma celo izgubo v poslovanju. Visok porast obveznosti izhaja predvsem iz obveznosti, ki jih

Tabela II.

Bilanca uspeha v I. kvartalu 1979/78 za DO kot celoto (v milijon din)

	doseženo I. kvart. '79	Indeks na I. kv. '78	na plan '79
1. Celotni prihodek	113,55	95	18
2. Interna realizacija	21,31	—	—
3. Eksterni celotni prihodek	92,24	100	19
4. Porabljen sredstva	68,79	87	18
5. Dohodek	44,86	112	18
6. Obveznosti	14,11	121	28
7. Čisti dohodek	30,75	108	16
8. Osební dohodek	30,68	133	20
9. Ostanek čistega dohodka	0,07	—	5
10. Število zaposlenih	1328	107	—
11. Celotni prihodek na zaposlenega	85,50	89	—
12. Dohodek na zaposlenega	33,78	104	—
13. Osební dohodek na zaposlenega	23,10	125	—
14. Eksterni cel. prihodek na zaposlenega	69,45	93	—

Iz tabele II. ugotavljamo zanimiv pojav, da so bili doseženi nižji poslovni stroški (porabljen sredstva) kot v istem obdobju preteklega leta in da je bil zaradi tega ustvarjen kar za 12 odst. višji dohodek. To pomeni, da samo zaradi

imamo do SIS sprejetimi s samoupravnimi sporazumi. Visok porast osebnih dohodkov pa je posledica politike, ki smo jo imeli v preteklem letu in tudi delno še v

Nadaljevanje na 3. str.

Smernice srednjeročnega plana Elma za obdobje 1981–1985

Direktorji TOZD, direktor DSSS in glavni direktor smo se zbrali na V. posvetovanju o planiranju v samoupravnih organizacijah in ob tej priložnosti definirali predlog sklepnih osnovnih izhodišč za smernice in elemente srednjeročnega plana. Predlog izhaja iz analize poteka sedanjega srednjeročnega plana, ki se zaključuje konec naslednjega leta ter iz projekcije eventualnega nadaljevanja dosedanjih razvojnih značilnosti DO ELMA. Ugotovili smo, da zaradi nizke akumulativnosti in tendence stalnega padanja letne, naša delovna organizacija posluje v zelo težavnih razmerah in da bi nepodvzemanje novih kvalitativno-kvantitativnih ukrepov bilo lahko usodno za obstoj DO.

Proizvodnja instalacijskega materiala bo v Jugoslaviji še dolgo zelo zanimivo proizvodno področje in bi ga verjetno ne kazalo opuščati. Znotraj programa pa bo verjetno potrebno uvajati več elektronske predvsem na področju stikalne tehnike. Duhovitejša rešitve glede porabe materiala na področju okovov in nove rešitve na področju proizvodnje sponk glede na univerzalnost in širino uporabe teh proizvodov.

Na področju proizvodnje transformatorjev, bo treba razmišljati predvsem o uporabi novih tehnologij in novih tehnik, za sama transformatorska jedra in navitja, kot na primer: — folijska navitja, navitja jedra, feritna jedra itd. Na drugi strani pa naj bi glede na specifično transformatorske proizvodnje, ki jo v Jugoslaviji pokriva že vrsta delovnih organizacij, treba iskati razne izpeljanke, kjer naj bi transformator bil samo podlaga nekim novim finalnim proizvodom, katere je možno proizvajati v sklopu naše delovne organizacije.

Na področju proizvodnje malih gospodinjskih aparatov, bo verjetno osnovno vodilo še zmeraj proizvodnja likalnikov, poleg katerih je potrebno proizvajati še določeno število malih, predvsem elektrotermičnih gospodinjskih aparatov, zato, da se doseže racionalna širina proizvodnega programa.

Ta proizvodni program pa ne bi smel doživljati prevelikega razmaha glede na to, da se sorodni programi razvijajo v močnih konkurenčnih podjetjih že na področju same Slovenije. Namesto tega bi bilo potrebno na področju Črnuč uvajati nove proizvodne programe oziroma nov proizvodni program predvsem na področju proizvodne opreme delovnih mest za malo avtomatizacijo za polprofesionalno oziroma profesionalno uporabo. To pomeni, da naj bi postopoma proizvodnja male avtomatizacije začela nadomeščati počasnejši porast malih gospodinjskih aparatov.

Glede letne stopnje rasti obsega proizvodnje kompletne delovne organizacije, kažejo vsi indikatorji, da bi jo lahko zadržali približno na enakem nivoju, kot je potekalo do sedaj. V izvajanju tega tekočega srednjeročnega načrta, je povprečna porast obsega po tekočih cenah znašala 18 odst. letno. Podoben trend bi lahko zadržali tudi za naprej za naslednje srednjeročno obdobje.

Za tako visok porast govorijo na eni strani možnosti, ki nam jih

daje tržišče, na drugi strani pa potreba, ki jo narekuje razmeroma širok proizvodni program, ki se lahko racionalno vzdržuje le na veliko večjem obsegu od sedanjega, zaradi vpliva fiksnih stroškov.

Leta 1976 je znašal celotni obseg proizvodnje 292 mio din po takratnih bruto prodajnih cenah,

leta 1980 bo po oceni znašal 640 mio din in če obdržimo letni porast 18 — 21 odst., naj bi znašal leta 1985 približno od 1.445 do 1.650 mio din. Pri tem pa naj bi se bistveno spremenila notranja struktura proizvodnje, in sicer s tem, da bi bil najnižji porast na področju malih gospodinjskih apa-

ratov, nekoliko večji na področju instalacijskega materiala, še večji na področju transformatorjev, največji na področju proizvodnje opreme za industrijo.

Kot osnovno idejo za določanje globalov srednjeročnega plana, damo naslednjo tabelo:

TABELA I.

Gibanje obsega in struktura proizvodnje v 10. letih

(po bruto prodajnih cenah v mio din)

	realizacija 1976	ocena 1980	plan 1985		struktura				verižni indeks		
			I. var.	II. var.	1976	1980	1985 I. var.	1985 II. var.	1976- 80	1980-85 I. var.	1980-85 II. var.
Mali gosp. aparati	152	260	500	500	52	44	30	34	111	114	119
elektroinstal. mat.	116	265	600	600	40	40	37	41	118	118	118
transformatorji	24	65	200	160	8	9	12	11	122	126	120
oprema za industrijo (mala avtomatizacija)	—	50	350	185	—	7	21	14	—	148	130
S k u p a j	292	340	1650	1445	100	100	100	100	118	121	118

Izhajajoč iz principa, da postane vsaka TOZD nosilec določene finalne proizvodnje in nosilec določenih tehnologij, zajema ta predlog izhodišče naslednje koncepcije:

Nosilci posameznih grup finalne proizvodnje bi bili razporejeni takole:

TOZD Elektromaterial Lendava

na male gospodinjske aparate na elektroinstalacijski material, in sicer za podgrupe:

- stikala
- okovi
- OG material

TOZD Elektromaterial Čatež

za elektroinstalacijski material, in sicer za podgrupo:

- sponke

TOZD Transformatorji

za transformatorje oziroma finalne izdelke na bazi transformatorjev

TOZD Orodjarna

za proizvodnjo orodij za industrijsko opremo (mala avtomatizacija)

Nosilci tehnologij bi se definirali s proizvodnjo delov oziroma polizdelkov ter montažo:

Gospodinjski aparati

- proizvodnja velikih štančanih delov
- proizvodnja grelnih plošč
- proizvodnja velikih plastičnih delov (za GA)
- montaža malih gospodinjskih aparatov

Elektromaterial Lendava

- proizvodnja drobnih plastičnih delov (za IM)
- montaža instalacijskega materiala (stikala okovi, OG material)
- proizvodnja elektronskih vezij

Elektromaterial Čatež

- proizvodnja drobnih štančanih delov (za IM)
- proizvodnja drobnih struženih delov
- montaža instalacijskega materiala (sponke)

Transformatorji

- izdelava pločevinskih ohišij
- izdelava tuljavnih navitij
- montaža transformatorjev

Orodjarna

- proizvodnja in vzdrževanje orodij
- proizvodnja naprav in male avtomatizacije
- strojni remont

V tej razdelitvi je torej predvideno, da se proizvodnja instalacijskega materiala v celoti odvija na relaciji TOZD Lendava—Čatež, medtem ko se ostali programi prepletajo glede na specifično tehnologijo in finalne proizvodnje med TOZD na lokaciji Črnuče.

Upoštevajoč ta izhodišča se bo gibal celotni prihodek posamezne TOZD kot je prikazano v tabeli II.

Tabela II.

v mio din

TOZD	realizacija 1978	ocena 1980	plan 1985		indeks 85/78	
			I. var.	II. var.	I. var.	II. var.
Gospodinjski aparati	167	220	435	435	260	260
Transformatorji	35	57	175	140	486	400
Elektromaterial Lendava	128	180	410	410	320	320
Elektromaterial Čatež	30	60	135	135	450	450
Orodjarna	0,9	50	300	160	—	—
S k u p a j	332	567	1455	1280	438	386

Pri tem so kot izhodišča vzeti dejanski rezultati iz leta 1978, ocena realizacije v letu 1980 in predlog plana za 1985 po dveh variantah.

Upoštevajoč porast cen letno po 8 odst. in upoštevajoč porast

produktivnosti od 3 odst. do 6 odstotkov, bi bilo v letu 1985 za ta obseg proizvodnje po posameznih TOZD in DSSS potrebnih naslednje število zaposlenih. (glej tabelo III.):

Tabela III.

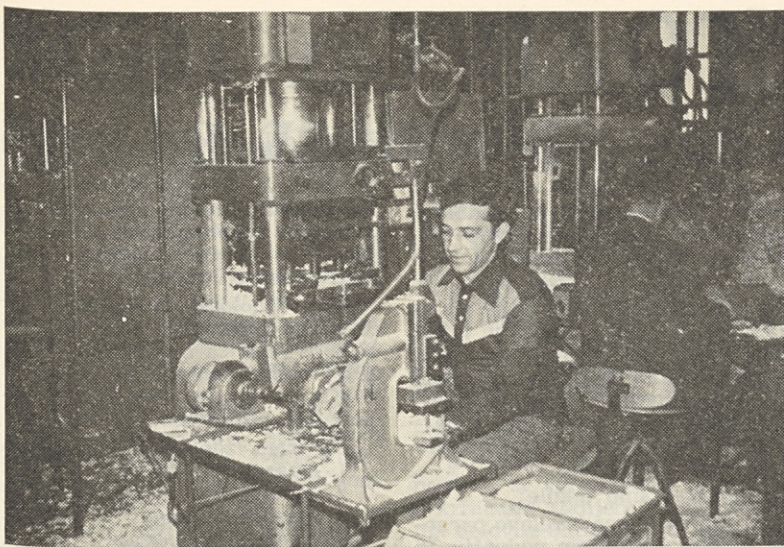
TOZD	1978	1985	
		I. var.	II. var.
Gospodinjski aparati	391	420	420
Transformatorji	71	150	120
Lendava	451	870	870
Čatež	84	210	210
Orodjarna	79	150	130
DSSS	123	170	150
S k u p a j	1289	1970	1900

To so le globalna predvidevanja brez eksaktnih izračunov in izdelav z naslednjimi predpostavkami:

- da bo velik del male avtomatizacije nastajal skozi koope-

racijske odnose z drugimi podjetji in da bo v DO predvsem razvoj in finalizacija,

— da bo tudi v proizvodnji transformatorjev obstajala določena koperacija,

Oddelek duroplastov v TOZD Elektromaterial Lendava ima zastarelo opremo: orodja in stroje. Delavci se kljub temu trudijo, da so zaboji polni odpreskov, čeprav včasih kaplja vroče olje iz stroja iz njih pa kaplje znoja

— da se bo TOZD Gospodinj-ski aparati vključeval z lastnimi tehnologijami v proizvodnjo obeh novonastajajočih programov.

Za temelje srednjeročnih planov TOZD in DSSS se morajo iskristalizirati še smernice za:

1. Izgradnjo marketinškega informacijskega sistema (MIS) in prodajno politiko ter načrti predor na svetovno tržišče,

2. Nabavno politiko, strategijo samoupravnega povezovanja ter strateški in denarni problemi v luči pomanjkanja surovin ter hitrejšega naraščanja cen surovinam, kot končnim izdelkom. Načrtno zmanjšanje uvoza,

3. Samoupravno povezovanje v širše asociacije,

4. Kadrovske politike in politiko izobraževanja,

5. Srednjeročni plan znanosti, tehnike in razvoja,

6. Izgradnjo celovitega informacijskega sistema na osnovi interaktivne (terminalske) povezave,

7. Finančno kreditno politiko z načrtnim povečevanjem akumulacije in zmanjšanjem slabe likvidnosti,

8. Politiko investiranja z upoštevanjem srednjeročnih intencij širšega družbenega okolja,

9. Načrtno krepitev samouprave in še boljšo delegatsko povezanost s celotno skupnostjo,

10. Groba srednjeročna izhodišča za SLO in CZ,

11. Stanovanjsko-kreditno politiko,

12. Predvidevanje bodočih organizacijskih struktur in podobno.

Med 30. 6. — 15. 7. 1979 naj bi bili predlogi smernic in elementov za srednjeročne plane TOZD oziroma DSSS v javni razpravi na osnovi razpisov ustreznih delavskih svetov.

Po zaključni javni razpravi bi se upoštevale pripombe in bi se takoj zatem na referendumih TOZD oziroma DSSS sprejemali TEMELJI, PLANOV TOZD oziroma DSSS ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1981 — 1985 (ki bodo vključevali smernice za srednjeročni plan ter elemente za sklepanje samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljih plana).

Đorđ Krstić

USPEŠNOST POSLOVANJA JANUAR—MAREC 1979

Nadaljevanje s 1. strani

tem letu, da moramo osebne dohodke urediti zaradi fluktuacije, da pa moramo z napetim planom in z visokim obsegom proizvodnje seveda to tudi opravičiti.

Zanimiv je tudi podatek, da je obseg celotnega prihodka tako eksternega kot tudi skupnega na zaposlenega delavca v tem letu nižji od preteklega leta. V eksternem poslovanju je padel na indeks 93, v celotnem poslovanju pa celo na indeks 89. Torej, če bi merili produktivnost dela s celotnim prihodkom na zaposlenega, bi zaznamovali ne samo stagnacijo, kot smo videli na fizičnem obsegu, ampak celo padec.

Povečanje dohodka na zaposlenega ni skladno s povečanjem osebnega dohodka na zaposlenega, ki je porasel za 25 odst., kar pa pomeni, da se bo naložba v osebne dohodke obrestovala le ob bistveni spremembi odnosov v naslednjem obdobju tega leta, in sicer v odnosih, ki bodo vplivali na večji obseg proizvodnje in s tem tudi na boljše doseganje dohodka.

Kljub temu, da zaznamujemo doseganja proizvodnega načrta. V skromne porabe zaradi nizkega razmeroma skromen porast materialnih stroškov, kar je delno odraz neskokovitega povečevanja cen, je razumljivo tudi odraz strukturi stroškov pa zaznamujemo bistvene spremembe. Dogodilo se je nasprotno kot smo pričakovali. S povečevanjem obsega proizvodnje bi se moral vpliv fiksnih (stalnih) stroškov zniževati, dejansko pa se je v tem letu le-ta povečal.

V primerjavi s I. kvartalom preteklega leta, so fiksní stroški porasli iz 37 na 43 odst. v strukturi celotnih stroškov. Največji vpliv na porast fiksnih stroškov je imel porast prispevkov, ki so se v tej strukturi povzpeli, gledano na celotno delovno organizacijo, s 5,2 odst. na 8,5 odst. od vseh stroškov.

C — Likvidnost delovne organizacije

Likvidnostno stanje celotne delovne organizacije ocenjujemo kot nezadovoljivo. Stalno povečevanje salda neplačanih računov dobaviteljem, ter najemanje premostitvenih posojil za OD nam jasno kaže, da je pomanjkanje finančnih sredstev v Elmi postal zelo pereč in stalno prisoten problem. Ob koncu I. trimesečja je znašal saldo neplačanih računov dobaviteljem 24 milijonov din, ob koncu aprila pa je stanje narastlo že na 27,9 milijona. V istem obdobju smo najeli 22 milijonov premostitvenih posojil za OD in za to plačali 112.783 din obresti.

Na področju plačane in fakturirane eksterne realizacije na domačem in tujem trgu smo dosegli naslednje rezultate:

fakturirana realizacija

97,1 milijona din

vnovčena realizacija

92,2 milijona din

od tega 4,2 milijona din izvoza.

Prav tako neugodno vplivajo na likvidnost stanja predolgi roki plačil kupcev, saj znaša povprečna vezava sredstev pri kupcih ca 45 dni, medtem ko dobavitelji zahtevajo plačila v krajših rokih. Nedvomno nam omenjena situacija narekuje, da v največji možni meri znižamo dobo vezave. Zaradi tržnih razmer pa ne moremo pričakovati skrajšanje na manj kot 25 dni.

Drugi važnejši dejavnik, ki prav tako vpliva na razpoložljiva finančna sredstva, pa je prevelika vezava denarnih sredstev v zalogah. Zaloge surovin je naraščala zaradi nesinhronizirane nabave v primerjavi z obsegom proizvodnje. Tudi zaloge nedokončane proizvodnje polizdelkov in gotovih izdelkov so v občutnem porastu.

D — Zaključek

Ob upoštevanju dejstva, da tržišče ne zavrača naših proizvodov in da jih še vedno išče v večji meri, kot jih dobavljamo in na drugi strani dejstvo, da je na področju preskrbe s surovinami stanje še dokaj ugodno, moramo vzroke razmeroma slabega rezultata v I. kvartalu pripisati izključno notranjim vzrokom oziroma sposobnostim DO kot celote, kakor tudi vsake TOZD posebej, ter njenim subjektivnim dejavnikom.

Za izboljšanje prikazanega stanja v delovni organizaciji so predlagani ostri sanacijski ukrepi na področju:

- proizvodnje
- pridobivanja dohodka
- likvidnosti
- splošne organizacije in poslovanja
- dolgoročnih ukrepov in povezovanja

Pričujoči članek je močno skrčen in poenostavljena vsebina »Analize poslovanja v I. kvartalu 1979«, katero je sestavil glavni direktor, obravnavana pa je bila na 4. seji predsedstva konference OOPS v Črnučah.

Vinko Guček

Kaj nas spodbuja k delu?

Z anketo, ki je bila meseca aprila letos razposlana med sodelavce v DSSS, smo želeli ugotoviti, kako smo zadovoljni z delom, kaj si želimo pri izvajanju svojih nalog spremeniti in tudi, kaj je tisti najpomembnejši vzrok, ki nas žene k delu.

Vrnjenih je bilo 66 anket (od 120 razposlanih), kažejo pa te rezultate: najpomembnejše je za delavce v DSSS, da je njihovo delo zanimivo, torej tako, kot so ga sposobni opravljati s svojimi znanji in izkušnjami. Na drugem mestu je osebni dohodek — če za opravljeno delo dobimo tak osebni dohodek, kot menimo, da ga zaslužimo, bomo nedvomno raje delali.

Dobri objektivni pogoji dela, to je primeren prostor in pripomočki, nemoteče okolje, ipd. naj dajejo možnost, da svoje naloge laže in kakovostno opravimo, zato ta pogoj delavci DSSS uvrščajo med pomembne spodbujevalce k delu. Prav tako se jim zdi pomembno, da jih vodijo dobri delavci ter da pokažejo njihovi sodelavci do njih samih in do nji-

hovega dela razumevanje in spoštovanje.

Naj zapišemo še vrstni red faktorjev, ki vplivajo na delovno storilnost delavcev DSSS iz ankete v celoti, kot to pokaže izračunano povprečje 66 anket:

1. zanimivo delo
2. osebni dohodek
3. dobri nadrejeni
4. razumevanje in spoštovanje sodelavcev
5. dobri objektivni pogoji dela
6. priznanje za opravljeno delo
7. možnost za napredovanje po zaslužnosti
8. odgovornost
9. možnost samoupravnega odločanja
10. nasvet pri reševanju osebnih problemov
11. dobra prehrana

Približno ena tretjina delavcev DSSS s svojim delom ni zadovoljnih — želijo si predvsem boljše organizacije del in poslovanja. Pomembno je, da nismo ostali le pri nezadovoljstvu, ampak smo zbrali tudi precej tehničnih priporočil, kako bi postali zadovoljni

in tudi bolj uspešni. Delavci DSSS si želijo sodelovanja z drugimi službami in s TOZD, želijo si dela v skupinah, prav tako bi želeli zvedeti, kako je njihovo delo vrednoteno, kje se direktno uporabi.

Zaključimo lahko, da smo na pravi, dobri poti: želimo si sprememb pri organiziranju naših del v taki meri, da bi lahko dajali boljše delovne rezultate. Le tistega kančka dobre volje (smo se v Elmi zbrali res sami godrnjači?) in samoiniciativnosti nam manjka, da bi začeli z akcijo za boljše.

Majda Nose

V JAVNI RAZPRAVI

V TOZD EM Lendava je osnutek organizacijske sheme TOZD. Javna razprava traja 30 dni. Vse pripombe na organizacijsko shemo naj delavci posredujejo v splošno službo TOZD.

V TOZD GA, Trafo in Orodjarna pa predlog samoupravnega sporazuma kovinsko-predelovalne in elektroindustrije ter proizvodne obrti o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitev sredstev za osebno in skupno porabo.

Sanacijski program TOZD GA

TOZD GA beleži za leto 1978 precej neugodne ekonomske rezultate.

V zaključnem računu za leto 1978 smo planirali 222 milijonov din celotnega prihodka, dosegli pa smo ga 191,3 milijona din ali 86 odstotkov.

Z odbitkom vseh porabljenih sredstev nam je ostalo 51,9 milijona dohodka. Za obveznosti pa smo prispevali 17,3 milijona din, kar je porast za 192 odst. glede na leto 1977.

Čistega dohodka nam je ostalo 34,6 milijona, katerega smo porabili v glavnem za OD 31,6 milijona, za stanovanjski prispevek (6 odst.) 1.842 milijonov, za regresiranje toplega obroka 0,94 milijona, za inovacije 0,04 milijona in za rezervni sklad 0,174 milijona.

Za ostale sklade ni nič ostalo.

KRATKOROČNI UKREPI

Na sestanku strokovnega kolegija TOZD GA, dne 28. 3. 1979, smo se natančno dogovorili o predlogu sanacijskih ukrepov za TOZD GA.

Že predhodno je bilo dogovorjeno, da vsi člani strokovnega kolegija izdelajo za svoje področje kratkoročne in dolgoročne ukrepe. Ti ukrepi so bili podani v pisni obliki.

Za leto 1979 smo v TOZD GA planirali 267 milijonov celotnega prihodka in od tega naj bi ustvarili 75 milijonov dohodka. Za dosego realizacije dohodka pa je prvi pogoj doseg proizvodnega plana.

Proizvodni plan je predviden približno 20 odst. večji kot v leto 1978, merjeno v fizičnem obsegu (NNU).

Izpolnitev plana za leto 1979 pa zahteva naslednje kratkoročne ukrepe:

1. Na ozkih grlih uvesti potreben režim nadzora za polno izkoriščanje kapacitet in odstranjevanje izpadov.

Sklenjeno je: da se vodi dnevno evidenco po izmenah o zasedbi strojev v obratu polizdelkov (stiskalnice kovinskih delov in stiskalnice termo in duro plastov).

a) za ukrep je odgovoren obratovodja obrata polizdelkov. V oddelku duro in termo plastov smo v enem mesecu že uspeli izboljšati stanje, tako da so vsi stroji 100-odstotno zasedeni.

V oddelku stiskalnic pa je še vedno problem delovne sile, ki jo je po spisku dovolj, vendar je velik razhod (PD, BO). O tem razhodu se dogovarjamo s KOS o sistematičnem pristopu k reševanju tega problema.

b) Število manjkajoče delovne sile preskrbi kadrovska služba v DSSS.

2. Za manjkajoče kapacitete dobiti zunanje kooperante.

Uspelo nam je dobiti 85 odst. manjkajočih potreb. Za ostale še iščemo kooperante, za kar je zadolžen oddelek nabave — kooperacija.

3. Za oddelek stiskalnic je v teku izdelava avtomatske linije za izdelavo likalniških kap. Računamo na realizacijo v tretjem kvartalu. Ta linija nam bo sprostil kapaciteto dveh velikih stiskalnic, povečala pa se bo produktivnost in zmanjšala delovna sila.

a) Avtomatsko linijo izdeluje TOZD Orodjarna (podajni meha-

nizem z orodjem). Za nabavo hidravličnih stiskalnic pa je zadolžena investicijska grupa v DSSS.

Oddelek tehnologije je zadolžen, da na obstoječi klasični tehnologiji preide na avtomatski pomik trakov pri štancanih delih.

4. V obratu površinske obdelave (ki je tudi ozko grlo) so predvideni naslednji ukrepi:

Galvanika:

Sklenjeno je, da se s 1. 4. 1979 uvede tretja izmena (moška delovna sila). Zaradi zamenjave banj, ki je pogoj za kvalitetno delo in zmanjšanje izpada, si moramo zagotoviti zadostno količino kap za likalnice in drugega materiala za redno proizvodnjo montaže.

a) Zamenjava banj bo potekala od 15. 7. do 30. 7. 1979. Za to izvedbo odgovarja team v sestavi:

Jože Bolcar, Marjan Fabjan, Leopold Gril, Nedim Ridžević, Vesna Stražišar in Stane Sadar.

Brusilnica:

Za nemoteno proizvodnjo likalnikov vseh vrst je pogoj dobava spodnjih plošč, katere pa nam oddelek nabave v DSSS ne realizira 100 odst. Ta problem je že dolgoročnega značaja, zato iščemo ustrezne rešitve. Največji problem je dobava šamotiranih spodnjih plošč. Med rešitvami je tudi, da se osvoji tehnologija šamotiranja, po možnosti v okviru DO.

V celotnem oddelku površinske obdelave pa je še vedno problem delovna sila (velik razhod). Dogovor je, da se zaradi tega sprejme nekaj nove delovne sile, nad predvidenim planom.

b) Manjkajočo delovno silo nad predvidenim planom preskrbi kadrovski oddelek v DSSS.

5. Za izboljšanje stanja v montaži je pogoj, da se serije na artiklih ne prekinjajo in ne drobijo. To je odvisno od planiranja in dobave polizdelkov domačega izvora (dobava ostalih TOZD), domače nabave in kooperacije ter uvoza.

a) Zadolžen planski oddelek (vodja tehnološke operativne priprave)

Velike probleme nam povzroča nepravčasna dobava polizdelkov in materiala, tako domačega kot iz uvoza, za kar morajo skrbeti službe v DSSS. Dohodkovni odnosi med TOZD in DSSS še niso zadosti stimulirani, da bi bile službe izven TOZD zainteresirane za obveznosti proti TOZD.

6. V okviru DO je imenovan team za dokončno izvedbo enotnega planiranja, ki nam je sedaj delalo velike preglavice. Ta sistem se bo začel izvajati v tretjem kvartalu.

V oddelku planiranja in tehnologije je še vedno problem strokovnega kadra. Kadrovski oddelek v DSSS je zadolžen, da nam preskrbi manjkajoči kader, kar jim do sedaj v celoti še ni uspelo.

Zelo pomembni pa so ukrepi nove proizvodnje, ki je že v planu za leto 1979.

Najvažnejši artikel je hitri pekač, od katerega si obetamo primeren dohodek. Redna proizvodnja za ta artikel mora steči v mesecu maju. Plošče, ki so bile problem št. 1 smo v skupnem dogovoru z ETO uspešno rešili, v smislu nemotene dobave plošč. Ker pa menimo, da je artikel za TOZD GA življenjskega pomena, smo se odločili še za neko drugo varian-

to. Realizacija je predvidena ob koncu drugega kvartala.

a) Za realizacijo predvidene redne proizvodnje je zadolžen vodja tehnološke operativne priprave in vodja projektov.

V obstoječi proizvodnji predstavlja v TOZD GA likalnik s TFL ploščo prvo mesto v višini dohodka, v isti rang spada tudi parni likalnik. Ta dva artikla smo dali na prioriteto naših izdelkov. Z likalnikom s TFL ploščo in parnim likalnikom ne moremo sproti zadovoljevat tržišča.

Ukrepani smo takole:

1. Okrepili smo izdelavo parnega likalnika na vsem področju od polizdelkov do montaže (parni likalnik se mora sedaj montirati v dveh izmenah).

2. Pri likalnikih s teflonsko ploščo pa smo odnos nasproti navadnemu likalniku spremenili v prid likalnika s teflonsko ploščo.

Za likalnike z regulacijo temperature še uvažamo nekatere sestavne dele od našega kooperanta Rowenta. Ti deli predstavljajo veliko vrednost v devizah, v postavki uvoza.

Narejen je mrežni diagram za hitro osvojitve sestavnih delov doma. Rok oddovitve je III. kvartal 1979.

b) Za realizacijo predvidene redne proizvodnje so zadolženi vodja TOP in vodja projektov.

Prav tako se dela na zamenjavi lakov, ki jih sedaj še uvažamo, da pridemo vsaj za nekatere artikle na domače dobavitelje. Za izboljšanje akumulativnosti na naših obstoječih artiklih imamo že predvidene ukrepe. Nekaj naših artiklov smo modificirali, da bodo še bolj tržno sprejemljivi (po predpisih standarda) in dohodkovno donosni.

V sami TOZD je še vedno velik problem vzdrževanje in izdelovanje orodij. Terminski plani kasnije in je težko planirati proizvodnjo. V dolgoročnem programu se predvideva pojačanje pomožnih orodjarn. Za rešitev tega problema je sedaj s TOZD Orodjarna dogovorjeno, da se preide na tedenski plan vzdrževanja orodij.

Menimo, da bo ukrep pripomogel k hitrejši realizaciji popravil. V sami TOZD je kratkoročno težko ukrepati na področju planiranja, ker je planski oddelek odvisen od podatkov, ki jih dobiva iz služb DSSS (obdelava podatkov — razni pregledi o stanju zalog, količinsko in vrednostno...).

Na strokovnem kolegiju TOZD GA dne 28. 3. 1979 smo zavzeli sklep, da se poostri disciplina pri prihodu, odhodu na malico in odpravi nepotrebno zadrževanje po oddelkih.

d) Zadolžen je strokovni kolegij v TOZD GA.

Mobilizirati vse subjektivne faktorje od političnih do samoupravnih za stalni pritisk na strokovne in druge faktorje za maksimalno angažiranje v smislu izpolnitve zadanih dogovorov.

g) Dogovor je, da ta mobiliziranja uvedejo sekretar ZK, predsednik OZMS in predsednik DS.

DOLGOROČNI UKREPI

Za TOZD GA so osnovna orientacija razvoja mali gospodinjstvi aparati. V tej strukturi proizvodnje predvidevamo, da je naložba

živega dela zelo majhna, zato je potrebno realizirati investicijski program, ki vsebuje predvsem avtomatizacijo dveh tehnoloških procesov, sodobnejšo obdelavo — predelavo pločevine (štanice) in avtomatsko galvaniko.

Na tehnologiji predelave pločevine se intenzivno dela, predvidena je domača investicija — podajni mehanizmi se že delajo v TOZD orodjarna. Prav tako so naročene hidravlične stiskalnice.

Program izdelkov v TOZD GA

1. Aparati za likanje
2. Aparati za pripravo jedil
3. Aparati za nego
4. Aparati za čiščenje

Glavni predstavniki naših izdelkov so aparati za likanje in pripravo jedil.

Pri aparatih za likanje sta na programu za osvojitve dva regulacijska likalnika in regulacijski parni likalnik. En regulacijski likalnik imamo v planu osvojitve o samoupravnem sporazumu z ISKRO konec drugega kvartala, druga izvedba regulacijskega likalnika pa v tretjem kvartalu.

Parni likalnik pa je v planu za leto 1980.

Pri aparatih za pripravo jedil imamo v programu poleg sedanjega osvojenega hitrega pekača še en model pekača z izmenljivimi ploščami — realizacija v letu 1980.

Z ISKRO potekajo pogovori za skupno osvojitve opekača kruha in žar plošče za meso (vrtna izvedba).

V naslednjem obdobju pa se predvidevajo aparati za cvrtje v olju in aparati za kuhanje turške kave.

V skupini aparatov za pripravo jedil je predviden kot dopolnilo še stojalo za PVC vrečke in aparat za vakuumiranje jedil za zamrzovalne skrinje.

V skupini aparatov za nego potekajo razgovori z neko italijansko firmo o aparatih za sevanje in inhaliranje.

Vzporedno s temi razgovori se tudi testira naše domače tržišče. V Italiji se ti aparati že masovno izdelujejo in prodajajo. Poleg teh aparatov, ki so v teku osvajanja imamo izdelan dolgoročni načrt osvajanja novih proizvodov.

Za realizacijo osvajanja novega programa pa smo zelo revni. Zaradi nezasedenosti delovnih mest v projektivi, trenutno nobena realizacija ni možna.

Po samoupravnem sporazumu nam bi morale skupne službe realizirati program osvajanja novih proizvodov do izdelave kompletnega modela z vso pripadajočo dokumentacijo.

V sedanji strukturi TOZD so vključene dejavnosti, ki so skupnega značaja za celo DO, zato bo potrebno v čimkrajšem času razmisлити o možnosti prenosov vzdrževalne dejavnosti v skupne službe ali ustanovitve nove TOZD. Te dejavnosti so: družbena prehrana, prevozi, čiščenje, transport, samski dom itd.

Vse zadane kratkoročne in dolgoročne naloge je možno realizirati, kar je odvisno predvsem od subjektivnih faktorjev. Pri vsem tem programu je razvidno, da je pri realizaciji programa zagotovljena socialna varnost vseh delavcev v TOZD GA. Pri vseh teh nalogah pa morajo aktivno sodelovati predvsem vse družbenopolitične organizacije in vsi člani kolektiva.

Anton Jernejčič

Morda vas bo zanimalo

Ob koncu meseca maja in v začetku junija, so razni organi na svojih sejah, sestankih in tudi drugače obravnavali ter sklenili vrsto pomembnih, da ne rečemo odločujočih zadev. Nekaj teh zanimivosti bomo skušali posredovati bralcem, seveda v zelo skrajšani obliki.

Morda bi najprej začeli s 4. sejo predsedstva konference osnovnih organizacij zveze sindikatov, ali krajše — KOOZS naše delovne organizacije.

Seja je bila dolgotrajna, morda ne najbolj plodovita, kar 11 točk dnevnega reda je bilo obravnavanih, med njimi vrsta nerešenih vprašanj in žgočih problemov najrazličnejše vsebine kot na primer:

- v programu načrtane naloge predsedstva KOOZS in izvajanje le-teh

- realizacija plana za I. četrtletje (in za 4 mesece),

- potrditev programa športne in rekreacijske dejavnosti,

- obravnavanje poslovnika KOOZS in pravic o organiziranosti in delovanju OOOZS,

- informacija o ustanovitvi in delovnem procesu v obratu Polšnik,

- naloge s področja stabilizacije gospodarstva,

- odnos do informiranja v delovni organizaciji,

- prehrana med delovnim časom itd.

Osredotočimo torej pozornost le na nekatere važnejše sklepe in stališča seje predsedstva KOOZS. Sklepi in stališča so naslednja:

1. Predsedstvo KOOZS obvezuje glavnega direktorja, da pri-

upoštevati merila za udeležbo posameznika ali skupine, upoštevajoč njihov prispevek s svojim živim in minulim delom.

4. Predsednik KOOZS je dolžan s pomočjo direktorjev TOZD-DSSS in predsednikov OOOZS organizirati sklic sestankov organizatorjev neposredne proizvodnje — obratovodje, oddelkovodje, izmenovodje in predelavci.

Sestanek bo sklican z namenom, da se vsi prizadeti seznanijo s kritičnim stanjem TOZD oziroma delovne organizacije, tako glede slabega doseganja plana, finančnega stanja, slabih medsebojnih odnosov in drugih nepravilnosti in težav, seznanitev z ukrepi za izboljšanje stanja itd.

5. Glavni direktor skupaj z direktorji TOZD-DSSS mora pripraviti skupno poročilo in oceno o dosedanjem in bodočem procesu povezovanja z drugimi DO (integracijski proces) ter poročilo o bodoči usmeritvi ELME (novi izdelki, izboljšave obstoječih izdelkov).

6. Po temeljiti analizi (ne)uspeha in poslovanja v I. četrtletju je ugotovljeno, da nismo dosegli plana in želenih rezultatov, zato je tudi finančni pokazatelj zelo slab. Ukrepi za odpravo slabosti so že pripravljeni, del teh ukrepov se že izvaja.

Po sklepu predsedstva KOOZS je eden izmed ukrepov, ki ga že izvajamo od 1. 6. dalje — akcija za doseg 150.000 NNU (točk). Naloga nikakor ni lahka, toda če smo ukrenili vse potrebno, da bomo nemoteno in brez zastojev delali, potem uspeh ne more izostati.

Priprava za akcijo

pravi hitre kratkoročne ukrepe za dosledno izvajanje-uresničevanje plana proizvodnje zlasti nujno potrebnih izdelkov.

2. Osnovne organizacije ZS v TOZD in DSSS zahtevajo od vodstva takojšnje ukrepanje za učinkovito izvajanje planov in doseganje načrtovanih rezultatov proizvodnje.

3. Organiziranje sestanka predsednikov komisij za spremembo in dograditev sistema nagrajevanja po delu, oziroma po rezultatih dela, glede na odvisnost od dejanskega ekonomskega uspeha posameznika ali skupine.

Za dograditev sistema nagrajevanja je potrebno izdelati in

Ob koncu akcije »150.000 NNU« je potrebno narediti razčlenitev doseženih rezultatov ter ugotoviti, kako smo dosegli cilj oziroma kakaj ga nismo dosegli.

7. Če dalj časa smo priče, da na veliko razmetavamo finančna sredstva, nemalokrat tudi brez premisleka na raznih področjih. Med drugim je to tudi področje reprezentance. No, krizno obdobje nas sili k varčnosti na vseh področjih in tako je tudi prav. V zvezi z varčevanjem in kontrolo nad porabo raznih pijač za »goste« je predsedstvo KOOZS sklenilo predlagati delavskemu svetu v DSSS in TOZD, da od časa do časa zahteva od pristojnih poročilo

Na vaji CZ enot 1. medicinske pomoči občine Ljubljana-Bežigrad je sodelovalo 76 enot

o višini stroškov za reprezentančno blago.

8. Že nekaj mesecev krožijo po kolektivu govori in ugibanja, da imamo v okviru TOZD EM Čatež nov obrat, ki pa nas je stal določena finančna sredstva. No, da bo zadeva jasnejša, posreduje-mo bralcem informacijo, ki jo je na zahtevo predsedstva KOOZS podal direktor TOZD iz Čateža.

Spričo prostorske stiske so se delavci iz Čateža odločili ter v vasi Polšnik, ki je oddaljena okrog 5 km od Čateža, v lastni režiji z majhnimi stroški odprli v osnovni šoli obrat, v katerem je zaposlenih 20 ljudi. Zadeva ni v nasprotju z ničimer, le delavci v »ELMI« nismo bili o tem obveščeni.

8. Predsedstvo KOOZS je razpravljalo tudi o problematiki obveščanja in o slabi zainteresiranosti odgovornih delavcev za pripravo informacij za glasilo STIK. Tudi izdajateljski svet, ki je odgovoren za informativno dejavnost in za izdajanje glasila, se doslej sploh ni zanimal za to, za kar je bil pred enim letom izvoljen. Določena pasivnost pa se je pokazala tudi pri posameznih članih uredniškega odbora.

Da bi se obveščanju in pa kvalititeti informacij v bodoče po-

svečalo več pozornosti, je predsedstvo sklenilo, da skupnemu delavskemu svetu posreduje predlog za razrešitev nekaterih članov uredniškega odbora in izdajateljskega sveta. V omenjena organa pa imenuje druge delavce, vse vodilne in vodstvene delavce TOZD in DSSS pa se pismeno opozori, da je njihova delovna obveznost tudi, da redno vsak mesec preko glasila »STIK« delavce obveščajo o vseh važnejših dogodkih v kolektivu.

Pa še to — akcija NNNP (nič nas ne sme presenetiti) je v polnem teku, kaže pa, da ima tudi presenečenje. Ob izvedbi vaje — splošna mobilizacija enot civilne zaštite se je ugotovilo, da je pri organizaciji CZ še vrsta napak in pomanjkljivosti, ter da smo še preslabo pripravljeni za dosledno opravljanje nalog CZ. Tudi prepočasni smo in ne dovolj resni, zato bo potrebno še veliko vaj in usposabljanja.

Imeli smo tudi priložnost videti in sodelovati pri občinski vaji enot prve medicinske pomoči, ki je potekala v bližini naše delovne organizacije. Pri vaji je sodelovalo okrog 50 obveznikov CZ in enot prve medicinske pomoči cele občine Ljubljana-Bežigrad.

Ignac Erhatic

SPREMEMBA PRAVILNIKA O UGOTAVLJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

Delavski svet DSSS je na svoji 20. in 21. redni seji spremenil omenjeni pravilnik s tem, da se črta 28. člen in doda 29 a člen.

28. člen se pravilno glasi: »Povečan obseg dela, visoka kreativnost se dodatno ovrednotijo z dodatnimi indeksnimi vrednostmi delovnih opravil po naslednjih stopnjah:

I. stopnja
— obseg in zahtevnost dela odstopata od normalne
— indeks od 0,0 do 0,2
— individualno izvrševanje posebnih zahtevnih strokovnih nalog
— vodenje skupin, ki opravljajo raznovrstno delo
— vodenje oddelkov z raznovrstno proizvodnjo

II. stopnja
— večji obseg in zahtevnost dela — indeks 0,2 do 0,4
— individualno izvrševanje posebnih zahtevnih raznovrstnih strokovnih nalog
— vodenje razvejanih strokovnih služb kot samostojnih temeljnih organizacij združenega dela

— vodenje temeljnih organizacij združenega dela z raznovrstno proizvodnjo ali poslovanjem in do 100 zaposlenimi.

III. stopnja
— zelo velik obseg dela, zahtevnost dela, visoka kreativnost — indeks 0,2 — 0,9

Doda se 29 a člen, ki se glasi: »Dodatni indeks za povečan obseg dela iz III. stopnje lahko dobijo delavci za izvrševanje nalog, kjer je potrebna nadpovprečno visoka kreativnost pri izvajanju v naprej določenih nalog.

Dodatni indeks predlaga direktor DSSS v soglasju z glavnim direktorjem. Ta predlog vrednoti z indeksom od 0,2 do 0,9 delavski svet DSSS.

Naloga mora biti terminsko opredeljena. O uspešnosti izvajanja naloge je potrebno poročati delavskemu svetu najmanj vsakih šest mesecev.

Indeks za povečani obseg se lahko zvišuje ali znižuje glede na dejansko dosežene uspehe.

Marta Stare

Kronika samoupravljanja

DELAJSKI SVET TOZD — GOSPODINJSKI APARATI

se je v mesecu maju sestal kar trikrat in razpravljajal ter se odločil še o tem:

— da izbere Rudija Schossa za opravljanje del in nalog vodenja oddelka montaže. Kandidati, ki so se javili na razpisana dela in opravila, se lahko pritožijo v 30 dneh od dneva prejema sklepa delavskega sveta. Pritožbo vložijo na delavski svet TOZD,

— da Anton Resnik, ki zastopa pravice delavcev TOZD v odboru za družbeno prehrano na naslednji seji poroča o pripravi toplega napitka med delovnim časom.

Delavski svet TOZD GA ni sprejel poročila komisije za popis terjatev, obveznosti in vrednostnih papirjev DSSS z dne 29. 1. 1979, da se razlika din 312.090,50 na kontu dobaviteljev prenese po posameznih TOZD glede na njihov delež nabave v letu 1978.

Zaprosil je ekonomsko-finančni sektor v DSSS, da pripravi nov predlog, na podlagi katerega se razlika din 312.090,55 na kontu dobaviteljev prenese po posameznih TOZD, glede na število zaposlenih.

SLUŽBENA POTOVANJA

Završnik Aleks — organizator proizvodnje male avtomatizacije je 16. 4. odpotoval v Dresden v firmo VEB — REGLERWERK z namenom, da se s predstavniki omenjene firme dogovori o dobavi DRELOBA elementov. Vrnil se je 21. 4. 1979.

Ing. Alenki Kočvarjevi in ing. Marku Zupančiču ter šoferju Ivanu Bedenku je delavski svet DSSS v času od 23. 4. 1979 do 27. 4. 1979 odobril službeno potovanje v Zahodno Nemčijo. Namen potovanja je bil naslednji: pregled in potrditev konstrukcije montažnega avtomata LE-III 2—4 v tovarni OKU, dogovor o izdelavi tehnološkega projekta galvanskega avtomata GA-III-1 v tovarni STORER, ogled galvanskega avtomata z novo tehnologijo čiščenja odpadnih vod v tovarni Mercedes.

TOZD EM LENDAVA

7. 5. 1979 so delegati DS TOZD EM Lendava ugodili zahtevi za varstvo pravic Zofije Krpan proti odločbi komisije za ocenjevanje individualne uspešnosti delavcev obrata montaže z dne 19. 3. 1979. Komisija za ocenjevanje individualne uspešnosti delavcev v obratu montaže mora ponovno oceniti delo omenjene delavke.

Pravočasno je vložila zahtevo za varstvo pravic proti odločbi komisije za ocenjevanje individualne uspešnosti delavcev v obratu montaže z dne 19. 3. 1979 tudi Terezija Rožman, a delegati njeni zahtevi niso ugodili, medtem ko so zahtevi za varstvo pravic Franca Tivadarja proti sklepu odbora delavske kontrole ugodili tako, da je disciplinska komisija dolžna postopek ponoviti.

Franco Tivadar se namreč opravičeno ni mogel udeležiti seje odbora delavske kontrole.

Nadaljevanje seje je bilo 8. 5. 1979. Na seji so bili prisotni tudi Marko Zupančič, Aleksander Knez, Stane Ritonja, vsi iz DSSS, ki so se seje udeležili z namenom,

da bi odgovarjali na zastavljena vprašanja delegatov in strokovnih delavcev TOZD, ki že ves čas opozarjajo na probleme, ki nastajajo pri medsebojnih odnosih delavcev DSSS in TOZD. Sporazum o obsegu in vrednotenju svobodne menjave dela med TOZD in DSSS za leto 1979 sicer definira principe za vrednotenje dela, vendar ne za obseg dela, je povedal direktor TOZD EM Lendava. Dejstva, ki jih je navedel dida 128 delavcev tega sektorja opravlja naloge za potrebe TOZD EM Lendava in da izvoz nekoliko šepa, ker izdelki ne ustrezajo

standardom. O najbolj perečem vprašanju — o planiranju, pa je le-ta dejal, da delavci v tem sektorju le koordinirajo planiranje, TOZD pa same planirajo.

Delegati so sprejeli sklepa: — Ekonomsko-finančni sektor je dolžan TOZD EM Lendava v 10 dneh posredovati analizo neplačanih terjatev do kupcev v prvem četrtletju 1979 in predlog delitvene bilance s stanjem na dan 1. 1. 1979

— Direktorji sektorjev v DSSS naj definirajo obseg vseh nalog in opravil ki jih opravljajo za TOZD EM Lendava. Opise obsega del in nalog naj posredujejo TOZD najkasneje v 30 dneh.

Zgodi se, da vzklije v kakem samotnem kotu nova ideja, v kateri leži toliko bogastva, da bi živela od nje cela generacija.

Marta Stare

Odgovornost

Zakon o združenem delu je v svojih določbah posvetil precej pozornosti tudi področju odgovornosti delavcev. V naši delovni organizaciji smo v drugi polovici 1978. leta sprejeli pravilnike o odgovornosti delavcev. Namen tega sestavka je seznaniti bralce z disciplinskimi postopkom in z zahtevami, ki so jih disciplinske komisije do sedaj že obravnavale.

SPLOŠNO O ODGOVORNOSTI

Delavec v delovnem razmerju nima samo pravic, pač pa tudi obveznosti in s tem odgovornosti do drugih delavcev iste temeljne organizacije, pa tudi do združenega dela v najširšem smislu.

Vsako ustvarjalno delo nam nalaga določene obveznosti, če jih kršimo, moramo odgovarjati.

V delovnem razmerju se prepletajo različne vrste odgovornosti, med katerimi je najpomembnejša disciplinska odgovornost, ki ima posebno mesto v Zakonu o združenem delu. Zakon poudarja, da so delavci vzajemno in osebno odgovorni za vestno izpolnjevanje delovnih obveznosti v delovnem razmerju in da delavec odgovarja za nespoštovanje odločitev, sprejetih v organizaciji, v kateri dela in za kršitve delovnih obveznosti in druge kršitve delovne discipline, če jih stori po svoji krivdi.

Kršitve dolžnosti v delovnem razmerju pa nimajo vedno za posledico disciplinske odgovornosti, ampak so oblike odgovornosti različne, predvsem gre tu za:

1. **nepravilne oblike odgovornosti:** pri katerih gre za posledico ravnanja proti moralnim razmeram. Samoupravne socialistične družbe. Značilno za te oblike odgovornosti je, da ni posebej določene v pravnih aktih, temu primerne so zato tudi sankcije, ki so tudi nepravne in so na primer: javna kritika, zahteva po odstopu, ukrepi družbenopolitičnih organizacij itd.

2. **pravne oblike odgovornosti:** pa so posledica nekega ravnanja, ki nasprotuje predpisom družbene, republiškega ali samoupravnega porekla. Pravna odgovornost ima za posledico sankcijo, ki mora biti v naprej določena bodisi že v zakonu ali pa v samoupravnem splošnem aktu.

ORGANI V DISCIPLINSKEM POSTOPKU

Pred uveljavitvijo Zakona o Združenem delu so delavci samo-

stojno določali v samoupravnih aktih organe, ki odločajo o disciplinskem postopku. Zakon o združenem delu pa tu prinaša novosti, in sicer zakon že sam določa organe, ki so pristojni za uvedbo disciplinskega postopka, kakor tudi organe, ki so pristojni za posamezne faze v disciplinskem postopku.

Vsak delavec v združenem delu, ki ve za kršitev delovne dolžnosti ima pravico in dolžnost, da da pismeno pobudo za uvedbo postopka, kar seveda še ne pomeni uvedbo postopka, med obema pojmovoma je velika razlika. Pri pobudi disciplinska komisija ni dolžna uvesti postopka, pri zahtevku pa ga je dolžna. Zahtevek za uvedbo postopka lahko da delavski svet, individualni poslovodni organ, OOS, družbeni pravobranilec samoupravljanja in pristojni organ DPS.

PRIPRAVLJALNI POSTOPEK

To je postopek, ki traja od uvedbe disciplinskega postopka do zasedanja disciplinske komisije. Namen tega postopka je, da se pripravi gradivo, na podlagi katerega naj se odloča disciplinska komisija. V fazi pripravljalnega postopka ni nobenega odločanja, pač pa je bistvo tega postopka, da se omogoči delo disciplinske komisije (vabila za obravnavo, predhodno zaslišanje...). Ker gre v tej fazi le za priprave ni potrebno, da sodeluje določen organ, pač pa lahko to opravi pooblaščen delavec ali član disciplinske komisije. V pripravljalnem postopku gre torej za strokovno tehnično delo, torej za izvajanje določenih delovnih nalog.

DISCIPLINSKA KOMISIJA

Disciplinska komisija je najpomembnejši organ v disciplinskem postopku, saj je njena pristojnost ugotavljati določeno odgovornost in izrekat ukrepe.

Disciplinska komisija deluje v TOZD, sestavljena pa je po posebnih pravilih, in sicer:

a) določeno število članov, vendar ne več kot ena četrtina, morajo biti osebe zunaj TOZD. Vabijo jih delavci z liste, ki jo določa zbor združenega dela Skupščine občine, v kateri se nahaja TOZD.

b) Disciplinsko komisijo sestavlja liho število članov, pri če-

mer je število komisije odvisna od števila delavcev v TOZD.

c) Vsakokrat, ko je delavec klican na odgovornost, določi sestav disciplinske komisije predsednik.

d) Predsednika in druge člane disciplinske komisije volijo delavci na način, kot se voli delavski svet, za dobo 2 let.

ORGAN DRUGE STOPNJE

Proti odločitvi disciplinske komisije lahko delavec ali pa tisti, ki je zahteval uvedbo postopka, ugovarja pri delavskem svetu TOZD v roku, ki ne sme biti krajši kakor 8 dni.

Z odločbo organa druge stopnje (delavskega sveta) se disciplinski postopek v okviru TOZD konča, odločba organa druge stopnje je torej dokončna, tisti, ki z njo ni zadovoljen, lahko ob zakonitih pogojih zahteva varstvo pred sodiščem združenega dela.

KRŠITVE DELOVNIH DOLŽNOSTI IN DISCIPLINSKI UKREPI

V pravilniku o odgovornosti delavcev so določene kršitve delovnih dolžnosti, ki se štejejo za lažje, hujše in posebno hude kršitve delovnih dolžnosti. Ta delitev je pomembna zato, ker se določeni ukrepi lahko izrekajo le za hujše in posebno hude kršitve delovnih dolžnosti.

Delavec je lahko odgovoren samo za tako kršitev delovnih dolžnosti, ki je kot kršitev določena v pravilniku o odgovornosti delavcev.

Delavcu, ki je v disciplinskem postopku spoznan za odgovornega, lahko disciplinska komisija izreče enega izmed z zakonom določenih disciplinskih ukrepov. Neprestano je potrebno imeti pred očmi, da namen disciplinskega postopka ni izreči disciplinski ukrep, pač pa je njegov namen predvsem ugotoviti, ali je delavec odgovoren očitane kršitve ali ni, to pa pomeni, da bo disciplinska komisija v določenih primerih ugotovila delavčevo odgovornost, ukrepa pa mu ne bo izrekla, ker bo menila, da je že sam disciplinski postopek in ugotovitev o odgovornosti tako vplivala na delavca, da ne bo več ponavljal kršitev delovnih obveznosti.

V disciplinskem postopku je mogoče delavcu izreči naslednje ukrepe:

- opomin
- javni opomin
- razporeditev delavca na drugo delo oziroma k drugi nalogi za določen čas
- denarna kazen
- prenehanje delovnega razmerja

Pri izrekanju ukrepa je pomembno, da delavcu ni mogoče izreči nobenega drugega ukrepa kot ga določa zakon.

Ob izreku ukrepa je disciplinska komisija dolžna upoštevati različne subjektivne in objektivne okoliščine, kakor tudi olajševalne in obteževalne, zato ni nujno, da bo delavcu izrečen vedno strožji ukrep, ampak se lahko v določenih primerih delavcu izreče enak ali celo milejši ukrep.

V obdobju od sprejema pravilnikov o odgovornosti delavcev je bilo v DO ELMA uvedenih veliko postopkov. Večina kršitev se je zgodila v TOZD Gospodinjski aparat zaradi tatvin, neupravičenega izostajanja z dela in zaradi alkoholizma, najmanj dela pa je do sedaj imela disciplinska komisija TOZD Transformatorji, ki se sploh še ni sestala.

Jože Valenčič

Namen družbene samozaščite

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA V LUČI VAROVANJA USTAVNEGA POLOŽAJA ČLOVEKA, VREDNOT IN PRIDOBITEV

Družbena samozaščita je sestavni del celotne družbenopolitične aktivnosti in zato sega na vsa področja ustvarjanja, življenja in razvoja.

Pri opredeljevanju potrebne širine samozaščitne aktivnosti se moramo opreti na vsa načela in norme, ki veljajo za današnjo družbenopolitično ureditev in usmeritev, za urejanje medsebojnih odnosov in uresničevanje življenjskih interesov posameznikov in skupnosti.

Če želimo razgrniti namen smeri te aktivnosti, bi kazalo najprej ugotoviti, kaj zagotavlja družbi, kot posamezniku v njej, razvoj in uveljavljanje življenjskih interesov. Izhajajoč iz ustave, so to predvsem:

- socialistični družbeni odnosi, ki temeljijo na samoupravljanju

- nacionalna svoboda in neodvisnost, bratstvo in enotnost narodov in narodnosti

- oblast in enotnost delavskega razreda in delovnih ljudi ter njihova solidarnost

- družbena lastnina produkcijskih sredstev in neposredno odločanje delovnih ljudi o vseh zadevah družbene reprodukcije

- svobodščine in možnosti za vsestranski razvoj človekove osebnosti, ekonomska, socialna in osebna varnost človeka

- družbena prizadevanja za materialno blaginjo

- enotni temelji političnega sistema

- združevanje lastnih hotenj z naprednimi težnjami človeštva.

Kot vemo, ustava na tej podlagi razčlenjuje vse pravice in obveznosti posameznikov in družbenih institucij. Torej sta vsebina in namen družbene samozaščite v najširšem smislu varovanje takšne ustavne ureditve in njenih konkretnih določil, ki smo jih plebiscitarno sprejeli kot jamstvo uresničevanja življenjskih in družbenih interesov razvoja in svobode.

Na tej podlagi opredeljuje zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah poglavito vsebino družbene samozaščite kot varovanje:

- pridobitev v narodnoosvobodilni borbi

- socialističnih samoupravnih družbenih odnosov in drugih vrednot, ki temeljijo na družbeni lastnini in samoupravljanju

- neodvisnosti in nedotakljivosti države

- oblasti delovnega ljudstva

- samoupravnih in gospodarskih temeljev

- socialistične demokracije

- bratstva, enotnosti in enakopravnosti narodov in narodnosti

- družbene lastnine

- drugih družbenih in naravnih dobrin

- osebna in premoženjska varnost

Ob vsem tem je treba ponovno zapisati, da ne gre le za varovanje širše družbene skupnosti. Oblast delovnega ljudstva se na primer uresničuje in varuje tako v okviru države kot v temeljni organizaciji družbenega dela. Družbena samozaščita pomeni torej varovanje svobode, ustavnih pravic, interesov, imetja in življenja tako celotne družbene skupnosti kot posameznika in ožjega okolja, v katerem delavec in občan delata in živita. Torej se ne deli posebej na varovanje »državnih« interesov in posebej na zaščito posameznika in njegovih pravic.

Zato je nedeljivo in celovito gibanje za zaščito napredka vseh in vsakogar na vseh področjih uveljavljanja samoupravnih interesov delovnih ljudi.

Kaj je torej poglavitni namen družbene samozaščite in kaj vse obsega?

Izhajajoč iz ustavne opredelitve družbene samozaščite pomeni zagotavljanje in varstvo vseh vrednot, ki smo jih dosegli v našem razvoju in ki jih uveljavljamo. Samozaščitna aktivnost pa pomeni tudi dejaven odnos do pojavov ter njihovih vzrokov in nosilcev, ki te vrednote in ustavne norme zanemarjajo ali jih celo ogrožajo.

Zato samozaščitno delovanje obsega med drugim:

- odpravljanje vzrokov in onemogočanje dejavnosti, ki ogro-

žajo neodvisnost, ozemeljsko celoto in obrambno sposobnost države, spodkopava oblast delovnega ljudstva in samoupravne temelje socialističnih družbenih odnosov, razjeda enakopravnost, bratstvo in enotnost narodov in narodnosti in v tej zvezi boj proti različnim politično-propagandnim, psihološkim in drugim pritiskom;

- bojevanje proti vsem oblikam kršenja zakonov, splošnih aktov in sklepov samoupravnih organov, proti liberalnemu odnosu do negativnih družbenih pojavov, birokratski samovolji, privilegijem in monopolom posameznikov ali skupin v odločanju;

- prizadevanja, s katerimi bomo onemogočili in zatrli vse pojave in težnje, ki omejujejo ali si prilastijo samoupravne pravice delovnih ljudi in ogrožajo samoupravni položaj temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij ter skupnosti;

- dopolnjevanje socialističnih etičnih norm ravnanja ter utrjevanja odgovornosti in discipline pri razpolaganju z družbenimi sredstvi in učinkovito preprečevanje vseh pojavov njihovega prilastčanja, zlorabe in razsipništva;

- boj proti vsem oblikam gospodarskega kriminala (kraje, poverbe, podkupovanja, korupcije) skupinsko-lastniškega ravnanja in monopolov, malomarnega poslovanja in nelojalne konkurence;

- nenehno izpolnjevanje in izpopolnjevanje ukrepov fizične tehnične varnosti, kontrole, nadzora in inšpekcije;

- zaščito javnega reda in mira, prometno varnost, protipožarno varnost, zaščito pred družbeno škodljivimi pojavi in nesocialnim ravnanjem ter zaščito človekovega okolja;

S tem prispevkom pričujemo z vrsto člankov s področja družbene samozaščite in LO po programu DPO v okviru političnega dela akcije »Nič nas ne sme presenetiti«.

Marija Ritonja

Pohod po poteh partizanske Ljubljane

V prvih dneh maja je bil že tradicionalni pohod »Po poteh partizanske Ljubljane«. Kot vrsto let do sedaj, smo se tega pohoda udeležili mladi iz Elme. Manifestativni pohod »Po poteh tovarštva in spominov« se je odvijal v soboto, 12. maja. To je hkrati najmasovnejši del pohoda, katerega se udeležijo mladi iz cele Slovenije. Vreme, ki je ob takih prilikah pomemben faktor, tudi tokrat ni razočaralo, kakor same udeležence pohoda, tako tudi prireditelje. Pohod je razpisan v počastitev obletnice osvoboditve mesta Ljubljane, mesta heroja in

jubileja Zveze komunistov Slovenije in Jugoslavije.

Mladi iz Elme smo se udeležili pohoda na 11.500 metrov. Pohod se je začel v Mostecu v Šiški in je potekal skozi Vrhovce, Murgle, do Trga osvoboditve, kjer je bila osrednja slovesnost. Prišli smo na start skupaj z množico, ki se je iz vseh koncev Ljubljane pomikala proti Mostecu. Kakor se je sonce dvigalo proti najvišji točki, tako je nekaterim zmanjkovalo moči, vendar smo vseeno z majhnim počitkom prišli pravočasno na cilj pohoda, na Trg osvoboditve.

Šerif Đogić

Elmovci na pohodu »Po poteh ob žici okupirane Ljubljane«

Pravilnik o varstvu zraka

Na podlagi 10. čl. zakona o varstvu zraka (Ur. list SRS št. 11/75) mora DO stalno nadzorovati onesnaževanje, ki ga povzročajo viri onesnaževanja v objektih, obratih, napravah na način, kot je opisan v Pravilniku.

Pravilnik o varstvu zraka so delegati SDS že sprejeli na svoji 7. redni seji dne 7. 5. 1979. Določbe le-tega pa veljajo od 8. dne po sprejetju na SDS delovne organizacije — to je od dne 15. 5. 1979.

Onesnaževanje zraka se izraža s količino in koncentracijo škodljivih primesi v zraku, ki jih izpušča posamezni vir onesnaževanja (trdi delci, lesni prah, kovinski prah, aerosoli barv in lakov, trdni in lahko lebeči kovinski oksidi — varjenje, plini in vonjave).

Do Elma mora stalno nadzorovati onesnaževanja, ki ga povzročajo naslednji viri onesnaževanja: lakirnice v TOZD GA in TOZD Transformatorji, galvanika, brusilnica in kotlarna v TOZD GA.

Za varovanje zraka v delovnih in pomožnih prostorih so za dovanje svežega zraka in odvajanje

onesnaženega zraka ventilacijske naprave, ki morajo delovati pred pričetkom delovanja naprav, ki onesnažujejo zrak. Vklaplja in izklaplja pa jih oseba, ki jo za to pooblasti delovodja. Motorji z notranjim izgorevanjem lahko obratujejo v zaprtih delovnih prostorih samo, če je direktno izvedeno sesanje izgorelih oziroma izpušnih plinov. Tudi obrizgavanje z različnimi obrizgi, barvami, laki itd. se lahko opravlja samo na mestih, ki so za to določena in ustrezno opremljena. Sežiganje gorljivih in delno gorljivih snovi in industrijskih odpadkov je v območju tovarne strogo prepovedano.

Za stalno nadzorstvo onesnaževanja zraka je odgovoren varnostni inženir. Nosilci varstva zraka v DO so vsi delavci v okviru svojih pravic in obveznosti (direktor TOZD, pooblaščen delavec za varstvo pri delu, energetik, obratovodja itd.).

Neupoštevanje določil tega pravilnika se smatra kot hujša kršitev delovnih dolžnosti.

Marta Stare

Priprave na novo šolsko leto v Elmi

Zakon o usmerjenem izobraževanju in začrtana kadrovska politika v Sloveniji zahtevata, da se na šolsko leto začnemo pripravljati že spomladi. Že v mesecu marcu 1979 je bil v dnevnih časopisih objavljen skupen razpis štipendij, hkrati z vpisnimi pogoji za šolanje na posameznih stopnjah šolstva.

V Elmi smo razpisali za šolsko leto 1979/80 28 štipendij, od tega 12 za šolanje na različnih visokih šolah, 7 za šolanje na višjih šolah in 9 za šolanje na srednjih, vse v skladu z letnim in srednjeročnim planom DO. Od prijavljenih kandidatov smo nato sklepali o 2 štipendistih za ekonomsko fakulteto, 1 za računalništvo, 1 za strojno tehnično šolo in 2 za upravno administrativno šolo — vsi ti so postali štipendisti DSSS. Za TOZD GA bomo štipendirali 1 ekonomista in 1 organizatorja proizvodnje, za TOZD Transformatorji pa 2 štipendista na elektrotehniški srednji šoli. Skupaj torej 10 novih štipendistov.

Več poudarka smo tudi pri letošnjem planiranju dali na šolanje ob delu, torej na izobraževanje Elmovcev. Po planu za leto 1979 smo v začetku aprila interno razpisali 36 šolnin za poklice, ki jih Elma ne dobi dovolj s kadro-

vanjem zunaj DO. Paleta razpisanih poklicev je tako pestra, da bi si nedvomno vsak uka željni Elmovec lahko našel sebi primeren smer — pa je bil odziv na razpis vseeno zelo boren. Javilo se je vsega skupaj 6 delavcev. Iz DSSS se bodo tako v jeseni na novo šolali 3 delavci — eden na 2. stopnji organizacijske smeri na VSOD, 1 na 1. stopnji ekonomske fakultete in 1 na 2. stopnji fakultete za strojništvo. V TOZD Transformatorji si bodo s šolanjem ob delu pridobili enega elektroinženirja in enega ekonomskega tehnika.

Iz preteklih let poteka že šolanje 24 Elmovcev, od katerih jih 10 obiskuje srednje šole, 9 višje, 1 visoko in 4 poklicne šole. Žal so letošnje razpisane šolnine ostale v večini nezasedene in skupno število šolajočih ob delu se ni toliko povečalo, kot smo planirali in želeli in kolikor bi tudi zmogli glede na fond združenega denarja za izobraževanje.

Skozi vse leto si bomo prizadevali organizirati še razna interna usposabljanja. Prav tako vabimo vse, ki si želijo dokončati osnovno šolo, da se javijo pri organizatorju izobraževanja — z veseljem jim bomo pomagali uresničiti njihove in naše cilje.

Majda Nose

NE CENIMO DOVOLJ MOŽNOSTI ZAPOSLOTVE IN DELA

Glede na skorajda polno zaposlenost, mislim, da mnogi ne znajo ceniti dovolj, koliko smo ustavno pravico do dela res že uveljavili in kakšna vrednota je za mnoge delavce ne le v nerazvitih državah, temveč marsikje tudi v kapitalističnem svetu imeti zaposlitev in možnosti dela.

Zato tudi vsi ne storijo dovolj, da bi svoje delo res uspešno opravljali, da bi se kot samoupravljalci vztrajno zavzemali za to, da pripomorejo k uspešnosti svojega dela in dela organizacije, v kateri so združili delo in da bi se za vedno boljše delo tudi sproti usposabljali.

(Miran Potrč, podpredsednik RS Zveze sindikatov)

Investicije

Vsi delavski sveti TOZD in DSSS delovne organizacije so se odločili za spremembo sklepa 2. redne seje z dne 19. 5. 1978, tako da se predračunska vrednost iz virov financiranja za investicijsko-sanacijski program v TOZD Elektromaterial Čatež poveča za 11.640 din.

Zbrane ponudbe za izdelavo gradbenih del in opreme so v skupni vrednosti presegle s programom predvideno predračunsko vrednost investicije, deloma zaradi podražitev, ki so nastopile med izdelavo glavnih projektov in delno zaradi prenizko ocenjene predračunske vrednosti v programu. Tudi obseg gradbenih del se je zmanjšal.

Odločili so se tudi, da DO Elma prenese del kredita, najetega v LB — GB Ljubljana v znesku 3.184.000 din na TOZD Elektromaterial Čatež.

Vsi TOZD in DSSS so združili denarna sredstva iz sklada skupne porabe za leto 1979 za nabavo plimovjev in vzglavnikov v skupni vrednosti 20.190,0 din, za nabavo friteze in hermetično zaprtega lonca v vrednosti 16.099,20 din za

počitniški dom »ZATIŠJE« v Bašani.

Delegati DS TOZD GA so se še odločili, da iz nerazporejenih sredstev v letu 1979 nabavi 1 kos instrumenta za merjenje debelosti kovinskih plasti COULO METER — ISKRA v znesku 75.883,00 din, 1 kos vrtni stroj BS2 »DALMASTROJ« Split v znesku ca. 44.100,00 din.

TOZD Orodjarna in TOZD Transformatorji združita sredstva za nabavo kopirnega stroja za izdelavo kopij tehnične dokumentacije do A3 format, vsaka z 20-odstotno udeležbo participacije.

V TOZD Transformatorji bodo izdelali 100 V.P. pnevmatsko stiskalnico in univerzalno preizkusno mizo in ju kasneje zapisali kot osnovno sredstvo.

V TOZD Elektromaterial Čatež pa bodo nabavili 1 kos »BIAX« z brusnimi elementi za potrebe vzdrževanja orodij na štancah v vrednosti do 5.000 din ter 15 kosov industrijskih stolov za potrebe oddelka montaže v vrednosti do 8.000 din, vse iz sredstev — nepredvideno preko leta.

Marta Stare

OBVESTILO

Samoupravni sporazum o organizaciji in delu posebne finančne službe velja od razglasitve na SDS in potem, ko ga podpišejo pooblaščen podpisniki članic.

Sporazum o obsegu in vrednotenju svobodne menjave dela med TOZD in DSSS velja od dneva razglasitve na SDS — to je od 7. 5. 1979. Pravilnik o izobraževanju velja od 15. 5. 1979 dalje.

Ta pravilnik ureja celotno izobraževanje v DO z določilom, da lahko dislocirani TOZD sprejmeta svoj pravilnik o izobraževanju, če bi jima bila glede na družbene dogovore o izobraževanju v njihovih občinah nemogoče uporabljati določila skupnega samoupravnega akta.

Obisk v Eti

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD GA so v sredo 9. 5. 1979 obiskali ETO v Cerknem. Naš namen je bil ta, da bi se poskusili dogovoriti s predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD Plošča o točnejši in količinsko ustreznejši dobavi plošč za likalnike in za hitri pekač TR 02. Znano je namreč, da neredna in premajhna dobava plošč povzroča motnje v proizvodnem procesu v montaži, kar ima za posledico v končni fazi tudi nižje osebne dohodke delavcev.

Predstavniki ETE so nam nazkazali vrsto problemov, s katerimi se tudi sami ubadajo, saj so prav tako kakor mi delavci v delovni organizaciji. Velik problem pri njih je pomanjkanje delovne sile v šamotirnici. Glede na to smo se skušali dogovoriti, da bi morda pri njih z nadurnim delom uspeli zagotoviti zadostno količino plošč. Nadurno delo je v obratu šamotiranja problematično, kajti večina zaposlenih ima poleg tega, da je zaposlena v ETI tudi kmetijo. Zaradi tega smo bili mnenja, da bi lahko uspeli doseči z njihove strani večjo dobavo plošč s

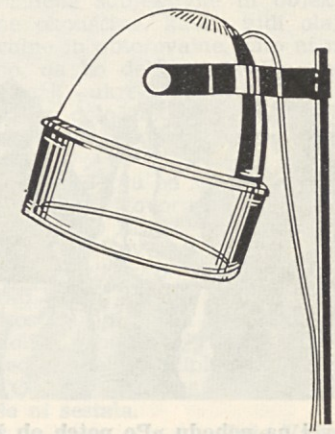
prepričevanjem zaposlenih. Del tega prepričevanja naj bi bil poleg široke politične akcije družbenopolitičnih organizacij TOZD Plošča tudi obisk njihovih zaposlenih pri nas. Tako naj bi delavci odvisni od svojega dela, ki pa ne more biti redno zaradi neustrezne dobave plošč. To so le kratkoročni ukrepi. S strani predstavnikov ETE smo dobili zagotovilo, da intenzivno delajo na posodobitvi tehnologije šamotiranja plošč, ki naj bi rešili problem pomanjkanja delavcev. Ta tehnologija namreč ne bo zahtevala toliko delovne sile. Pogovori niso tekli samo o proizvodni problematiki, ampak tudi o širšem sodelovanju med ETO in ELMO, ki je že nekoč obstajalo v okviru združenja Maris. V ta namen smo povabili predstavnike družbenopolitičnih organizacij, da nam vrnejo obisk.

Upajmo, da bodo ti naši razgovori rodili sadove, in da se bo stanje okrog dobave plošč izboljšalo.

Nada Radin

Nova oblika delovnega časa

Delovni ljudje TOZD Orodjarna, TOZD Transformatorji in Delovne skupnosti skupnih služb v Elmi so na svojih sejah delavskih svetov potrdili prehod na premakljivo obliko delovnega časa, ki ga poskusno uvajamo od 1. junija 1979. Akcijo smo dolgo (predolgo) pripravljali, skušali smo predvideti vse možnosti, težave, ki se bodo pojavile zaradi nove oblike dela. Nedvomno se ne bi tako poglabljali v problem delovnega časa, če ne bi predvidevali, da bomo z novo ureditvijo v Elmi marsikaj pridobili. In to tudi bomo: ne le prihranek na času, ki ga porabimo s potjo do Elme, ko se lahko izognemo prometnim konicam, pa prihranek pri elektriki, ogrevanju, manj nadur, manj boleznin; cilj je predvsem v tem, da delavca utrjujejočega vsiljenega ritma vsaj delno osvobodimo. Želeli smo nov prispevek k počlovečenju dela. No ja, vsi v Elmi tega ukrepa nočejo ali ne znajo tako razumeti. Potrudili se bomo, da jih bomo prepričali. Najbolje bomo prepričali sami sebe, ki smo nov način sprejeli in tiste, ki ga niso, če bomo k spremembi pristopili z resnostjo in od-

Dragi Tito, živi nam še dolgo!

Pot lokalne štafete je vodila tudi skozi Elmo. Mladina Elme je skupaj z vsemi delovnimi ljudmi v njej strnila svoje najlepše želje za Tita

Preko Elme so jo ponesle štiri ekipe, sestavljene iz mladincev naših osnovnih organizacij. Na koncu poti po Elmi smo jo predali mladincem iz Energoinvesta

Pred štafeto se je bilo treba dogovoriti in sestaviti ekipe

Predaja pri vrodu v Elmo

Preko TOZD GA do predaje mladim iz Energoinvesta

Štafeta je krenila proti Elmi

Štafeta zapušča TOZD Orodjarna

S pozdravnim pismom tovarišu Titu smo se tako tudi mladinci Elme pridružili vsem mladim iz Jugoslavije, ki so želeli našemu dragemu predsedniku Titu najlepše želje in iskrene čestitke ob njegovem 87. rojstnem dnevu

Problemi in možne rešitve

Začenjamo novo rubriko z osnovnim namenom, da skupaj poiščemo možne rešitve najbolj perečih problemov Elme. V tej številki je Đord Krstić obdelal problem režije. Ker slednji ureja v juniju OBVEŠČEVALCA AKCIJE 150.000 NNU je predlagal, da bi v naslednji številki analizirali slabosti, ki smo jih opazili v akciji z namenom, da rešitve vgradimo v naš poslovni sistem. Pričakujemo čimveč kritičnih mnenj, zlasti iz TOZD.

REŽIJA, REŽIJA

Ali ste mogoče že slišali, da v Elmi ne primanjkuje »režijcev« in bi vsak drugi zaposleni bil »režijec«? Če niste, potem si sedaj urežite v spomin dejstvo, da izmed približno 1300 zaposlenih celo 550 delavcev ne dela v neposredni proizvodnji. Za tiste, ki imajo radi natančne številke bodi pregledna razpredelnica glede povprečja v letu 1978:

žili v znanje — v raziskave in razvoj, torej v nekaj kar tržišče priznava in ima svojo ceno. Kaj pa mi v Elmi? Trenutno se s tehničnim razvojem nihče ne ukvarja in samo 6 oseb s projektiranjem in konstruiranjem, kar je le 0,4 odst. zaposlenih?!

Sledi prva možna rešitev. Če bomo ostali pri visoki stopnji režijskega dela (le-to se ne da zmanjšati čez noč) moramo nujno dvigniti delež strokovnjakov, ki se bodo sistematično ukvarjali s tehničnim in tehnološkim razvojem. Planiramo, da bi že v drugi polovici leta delali v TRS na:

tehničnem razvoju	2 osebi,
projektiranju	
in konstruiranju	7 oseb,
inovacijah	1 oseba in
tehnološkem razvoju	1 oseba.

Prav bi bilo, da se čimveč delavcev izobražuje ob delu in da štipendiramo dobre študente na drugi stopnji elektro in strojne fakultete. Nikakor ne smemo več dovoliti, da nas strokovnjaki zapuščajo v tolikšni meri, kot je to bilo recimo lani, ko so v DSSS

je bolj smiselno in edino sprejemljivo za TOZD da boljše plačuje strokovnjake, kot da imamo mogoče dva delavca (ki se sicer mogoče trudita), toda le polovično opravljata svoje dolžnosti.

Prav je, da spregovorimo tudi o režijskih stroških, torej o stroških, ki niso neposredno vgrajeni v naše proizvode, tvorijo pa več kot 40 odst. naših izdelkov. Po domače bi rekel, da glede tega razsipavamo daleč nad našimi možnostmi in se nam zato situacija nenehno slabša. Naj bi zdravilo v tem primeru bilo nekoliko manj boleče kot v primeru »višja režijscev«. Potrebno bo enostavno ob vsakem strošku pomisliti, kakšen je namen, ali se ta strošek da zmanjšati, ali je sploh nujen in če pride do porabe (stroška) polagati račun ali je cilj dosežen. V tem smislu je odgovornost vodilnih delavcev izredno velika. Morajo preprečiti potovanja več oseb,

če zadostuje posameznik, morajo zadolžiti delavce, ki bodo kontrolirali porabo pomožnega in drugega materiala in moramo začasno ustaviti nakupe neproizvajalnih osnovnih sredstev. S kontrolo doseženega cilja pri porabi bodo ugotovili, ali jim sodelavci dobro delajo, ali samo površno. Vpliv na stroške (v smislu manjše porabe in racionalizacije) mora biti v bodoče eden izmed bistvenih elementov nagrajevanja po učinku.

Kot vidite so preveliki režijski stroški in preveč režijskih delavcev eden izmed zelo resnih problemov v Elmi. Moje osebno prepričanje je, da se ta problem lahko učinkovito reši le »s kirurškim posegom«. Celó iskreno menim, da je vsako omahovanje lahko usodno za težkega bolnika. In še nekaj: boljše prej kot pozneje!

Đord Krstić

TABELA

	TOZD Gospodinjstki aparati	TOZD Transfor.	TOZD Orodjarna	TOZD EM — Lendava	TOZD	EM — Čatež DSSS
Število režijskih delavcev	183	22	31	145	39	128
Število zaposlenih	391	71	79	541	84	128
%	46,8	31,0	39,2	26,8	46,4	100

Sedaj, ko ste si sami nekoliko bolj detajlno ogledali dejstva, odgovorite na vprašanje: ali je lahko učinkovita proizvodna organizacija združenega dela, ki ma osnovno strukturo zaposlenih, kot jo imamo mi v Elmi? Mislim, da smo enotnega mnenja — da ne more!

Če ne more, potem je treba nujno nekaj spremeniti, da se delež (odstotek) neposredno proizvodnih delavcev v celoti poveča. Še prej: pogledajmo ali se glede tega stanje izboljšuje ali slabša. Iz primerjalnih podatkov glede na leto 1977 nedvomno ugotovimo, da se je v celoti v letu 1978 število režijskih delavcev povečevalo precej hitreje kot število neposredno proizvodnih delavcev. Lahko bi rekli celo, da je ta trend kritičen. Zato tudi v grobem strukturo naših izdelkov tvori:

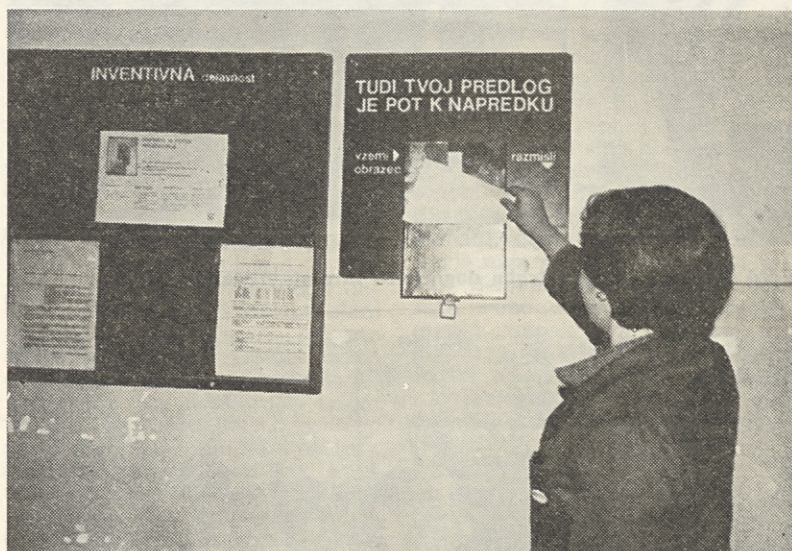
- 50 % material,
- 40 % fiksni (režijski) stroški in samo
- 10 % neposredno delo na izdelku

Torej, z eno besedo slabo. Toda, ali je res samo po sebi umevno, da je taka struktura stroškov v izdelku slaba. Še zdaleč ne. Pred leti so približno enako strukturo imeli največji proizvajalci računalnikov, pa so vseeno bili po uspešnosti takoj za naftno industrijo in proizvajalci avtomobilov. V katerem grmu potem tiči zajec? Proizvajalci računalnikov so večji delež svojih režijskih stroškov vlo-

prišli 4 z visoko in 3 z višjo izobrazbo, toda ravno enako število nas je tudi zapustilo. V celotni občini Ljubljana-Bežigrad ne obstaja nobena delovna organizacija ali TOZD, ki bi imela v letu 1978 večjo negativno fluktuacijo delavcev od tiste v naši DSSS.

Toda najbolj preseneča in je najbolj zaskrbljujoč izredno visok odstotek neproizvodnih delavcev v proizvodnih TOZD. Verjetno bo treba pregledati dela in naloge vsakega posameznika, ker je majhna verjetnost, da bi glede tega razmerja Elma ne imela možnosti, da ga izboljša. Verjetno se bodo po tej akciji nekateri vključili tudi v neposredno proizvodnjo, saj pogosto tudi stroji stojijo ker ni delavcev. Po drugi strani je treba izredno skrbeti za to, da ob vsaki investiciji (sedaj v Lendavi in Čatežu) zaposlujemo skoraj izključno proizvodne delavce.

Problem v DSSS je, da se nekatere ključne funkcije ne izvajajo ali se izvajajo samo delno, ker ni dovolj strokovnjakov z visoko izobrazbo, po drugi strani pa smo v marsikaterem oddelku priča prezasedenosti, ki na žalost ne kompenzira pomanjkanje strokovnjakov. Zaskrbljuje tudi, da želja za nadaljnjim šolanjem in izpopolnjevanjem ni velika. Problem je možno rešiti le tako, da se ob izdelavi kataloga del in nalog pogledajo dela in naloge, ki jih dejansko rabimo — nikakor pa ne izhajamo s tezo, da je sedanje stanje zadovoljivo. Trdim, da

Inventivna dejavnost v TOZD Elektromaterial Lendava je zaživela. Za masovnost je poskrbela komisija s postavitvijo nabiralnikov po oddelkih

KONFERENCA OOS TOZD ELEKTROMATERIAL LENDAVA

V TOZD Elma je bila pred kratkim letna konferenca osnovne organizacije sindikata. Beseda je med drugim tekla o poročilu dela. Iz programa je moč izluščiti, da je organizacija program domala v celoti realizirala. Med uspešnimi nalogami naj omenimo, da so člani obravnavali anekse k SS o temeljih plana SIS, bili nosilci in iniciatorji sej političnega aktiva TOZD, pospeševali razvoj športnih — rekreativnih aktivnosti, sodelovali na delavskih športnih igrah, obravnavali plan in program za izboljšanje delovnih pogojev in dvig produktivnosti, organizirali proslavo ob 15. obletnici TOZD, razpravljali o problemih, ki so se porajali pri investicijski gradnji poslovnih prostorov, obravnavali poročilo o polletnem v letnem obračunu za leto 1978, bili nosilci razprave osnutka materiala 9. kongresa ZSS. Podprli so krvo-dajalsko akcijo (120 krvo-dajalcev), pospeševali kulturno življenje v TOZD, sprožili akcijo o odstopu obveznic za gradnjo cest na občinskem področju, obravnavali anketo »Priprava ocen o uresničevanju ZZZ« in razpravljali o predlaganem programu o sofinanciranju I. etape izgradnje šolskega kovinarskega centra.

Program dela OOS v Elmi Elektromaterial Lendava za leto 1979 izhaja iz resolucije 8. kongresa ZSJ in 9. kongresa ZSS. Težišče dela OOS bo na uresničevanju ZZZ, uveljavljanju družbeno ekonomskih odnosov, uveljavljanju ciljev in nalog sprejetih s srednjeročnim planom, uveljavljanju načel samoupravnega družbenega planiranja na prizadevanjih za izboljšanje poslovanja TOZD, ocenjevanju doseženih rezultatov gospodarjenja in na podružbljanje ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pri vsem tem se bo osnovna organizacija prizadevala in vzpodbujala vse delavce za inventivno dejavnost. Podpirali bodo hitrejši razvoj novih izdelkov, predvsem tistih, ki bodo dajali boljše ekonomske rezultate itd.

Z OO ZSM bodo sodelovali pri izvedbi proslav, večjo pozornost posvetili športno rekreacijski dejavnosti, nudili bodo pomoč odboru za samoupravno delavsko kontrolo, sodelovali pri odločitvah o razporejanju delavcev s posebnimi pooblastili in kandidirali delegate v vse potrebne organe v samoupravljanju in sindikatu ter za sindikalne funkcionarje organizirali izobraževalne seminarje.

Konferenca OO ZSMS Elma

V petek, 1. 6. 1979 je bila konferenca OO ZSMS Elma.

Vsi vemo, da je v Elmi zaposlenih veliko mladih, vendar glede na prisotnost na konferenci tega ne bi bilo mogoče trditi. Udeležba je bila milo rečeno skromna, tako s strani mladine kakor tudi s strani povabljenih. Treba je povedati, da sta se konference udeležila le dva direktorja, en sekretar ZK, sekretar DPO in predsednik konference sindikata. Od vabljenih iz OK ZSMS se vabilu ni nihče odzval, prav tako niti iz OO ZSMS Čatež. Da se tovariši iz Čateža konference niso udeležili je verjetno vzrok v tem, da pri njih organizacija šepa. V tej smeri bo potrebno nekaj narediti.

Nad zgornjimi podatki bi se bilo potrebno zamisliti, ko pravimo, da mladina ne dela. Kot je bilo na konferenci povedano, nismo namreč še uspeli določiti vloge in naloge mladine niti s strani mladine same, niti ne s strani

dejavnikov, ki bi morali biti zainteresirani za njeno delovanje.

Kljub slabi udeležbi smo se na konferenci o marsičem pogovorili in dogovorili. Tako smo pregledali dosedanje delo mladine in razpravljali o programu nadaljnjega delovanja. V programu smo si zadali nekaj zelo konkretnih nalog, od katerih je trenutno najbolj aktualna akcija za doseg 150.000 točk.

Program smo po razpravi, v kateri nam je tovariš Krstić nazkazal nekaj možnih smeri delovanja, dali v razpravo in dopolnitev posameznim OO ZSMS v Elmi. Na tej konferenci smo izvolili novo predsedstvo koordinacijskega sveta. Tako ga sedaj sestavljajo: Branko Žnidaršič — predsednik, Mara Majstorović — sekretarka in Nada Mihaljević — blagajničarka. Novemu predsedstvu želimo veliko uspeha pri delu.

Nada Radin

Mladi so pregledali uspehe in neuspehe v preteklem obdobju

Delavski svet TOZD EM Čatež razpisuje ponovno licitacijo za prodajo osnovnih sredstev

- enovretenski stružni avtomat »PETERMAN«
izklicna cena 18.000 din
- enovretenski stružni avtomat »POGRAZ«
izklicna cena je 35.000 din

Kadrovske spremembe v mesecu maju

DELA VCI, SPREJETI V DELOVNO RAZMERJE:

TOZD GOSPODINJSKI APARATI

— Jakovljević Pejo razporejen na delovno mesto PR galvaniziranja, delo nastopil 18. 5. 1979

— Miodragović Mira razporejena na delovno mesto štancerke, delo nastopila 21. 5. 1979

Hribernik Jožef-Miloš razporejen na delovno mesto ekonoma, delo nastopil 28. 5. 1979

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

— Petrović Janka razporejena na delovno mesto organizatorja izobraževanja, delo nastopila 16. 5. 1979

TOZD TRANSFORMATORJI

— Toprek Slobodan razporejen na delovno mesto PR ključavničar, delo nastopil 4. 5. 1979

— Toprek Božidar razporejen na delovno mesto PR ključavničar, delo nastopil 8. 5. 1979

— Selmani Sead razporejen na delovno mesto elektro mehanik v trafo oddelku, delo nastopil 8. 5. 1979

— Pongrac Andela razporejena na delovno mesto monterke v trafo oddelku, delo nastopila 24. 5. 1979

TOZD ELEKTROMATERIAL ČATEŽ, POLŠNIK

— Kotar Milena razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 3. 5. 1979

— Odlazek Štefka razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 3. 5. 1979

— Ramovž Sofija razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 3. 5. 1979

— Bevc Ana razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 3. 5. 1979

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI:

TOZD GOSPODINJSKI APARATI

— Malovrh Iztok na delovnem mestu stiskalec nekovin, odšel na lastno željo 7. 5. 1979

— Miodragović Mira na delovnem mestu štancerke, odšla v preizkusni dobi na lastno željo 28. 5. 1979

— Santrač Dragan na delovnem mestu brusarja, sporazumno razrešen 22. 5. 1979

— Dragovljević Snežana na delovnem mestu monterke, sporazumno razrešena 28. 5. 1979

— Klemenčič Frančiška na delovnem mestu monterke, upokojena z 31. 5. 1979

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

— Kovačič Matjaž na delovnem mestu vodje domače prodaje, sporazumno razrešen 11. 5.

— Jereb Marija na delovnem mestu vodja stanovanjske zadruge, sporazumno razrešena 31. 5. 1979

TOZD TRANSFORMATORJI

— Dautaj Isaja na delovnem mestu transporter v trafo oddelku, sam zapustil delo 4. 5. 1979

TOZD ELEKTROMATERIAL ČATEŽ

— Zupančič Marko na delovnem mestu strugar na revolvericah, sporazumno razrešen 2. 5. 1979

— Bregar Stanislava na delovnem mestu blagajnik II., sporazumno razrešena 31. 5. 1979

Julka Velkavrh

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta se zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje in podarjeno pomoč.

Milorad Ribič

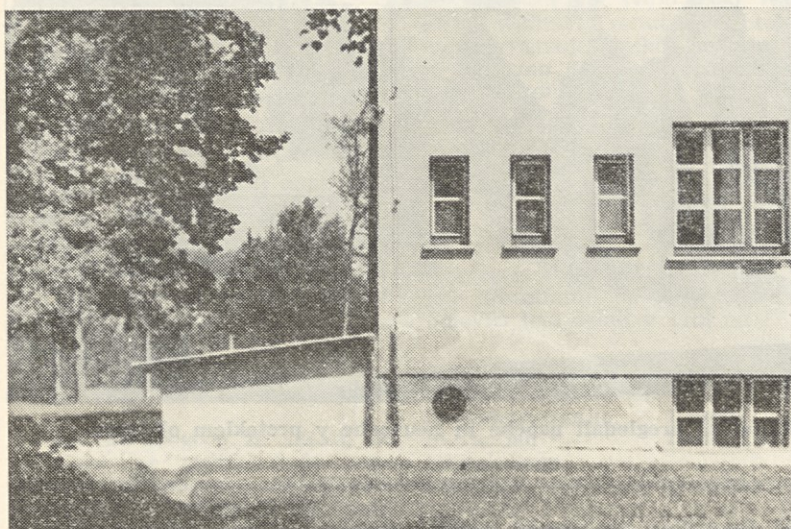

Delovno predsedstvo na konferenci OO ZSM Elma

Predsednik, sekretar in blagajnik KS OOOZSM Elme (od desne proti levi)

HUMOR

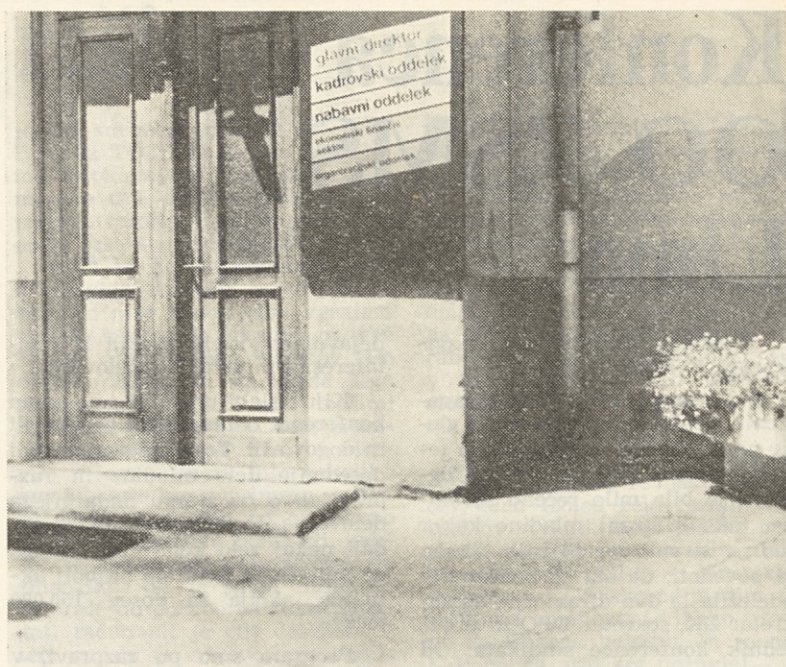
Mi iz AOP vemo sedaj v suhih dneh, da nam zavirate na naših komfortno-plesnivih prostorih

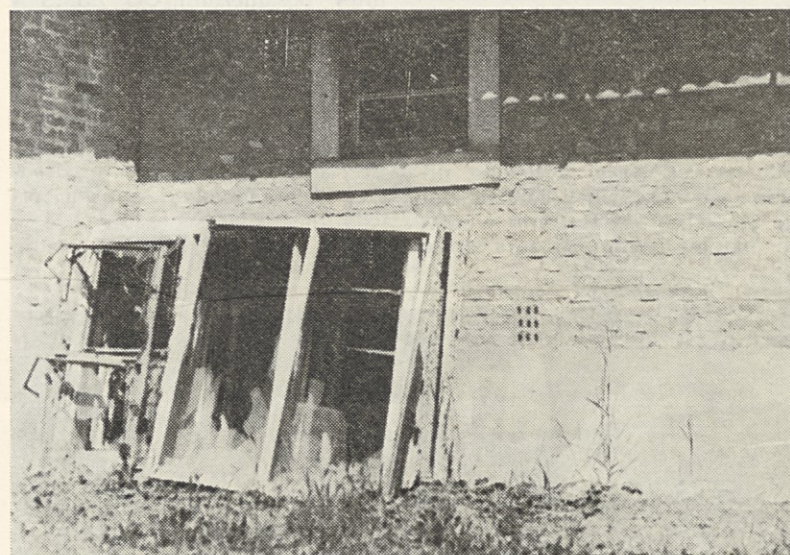
Kup na desni bi se lahko povečal...

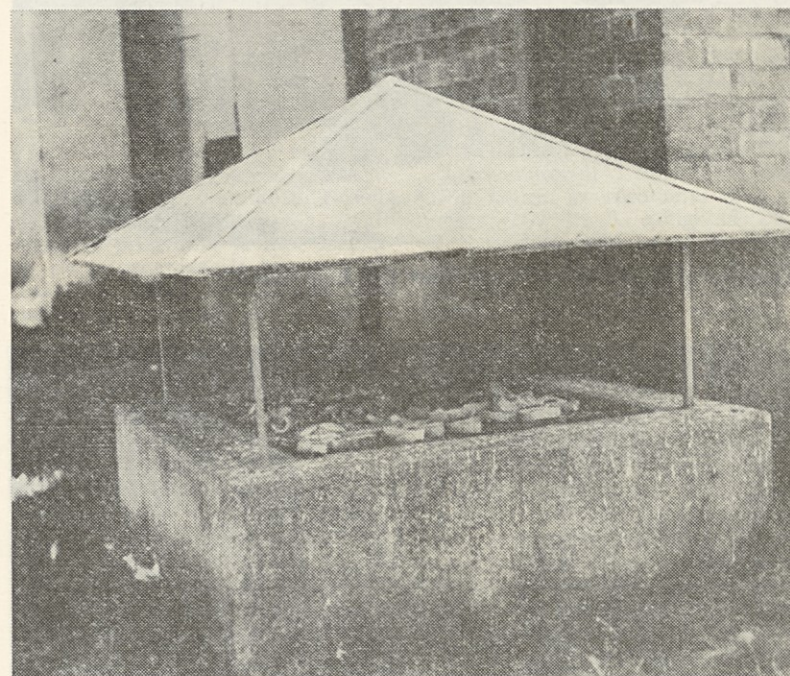
Oglas: DO oddaja v brezplačni najem dvonadstropni stanovanjski objekt. Šifra »Komfort«

Nedоследnosti: sektor-oddelek, glavni direktor — direktor DSSS, lokacija za smetišče ni najbolj primerna pred vhodnimi vrati

Kup je sicer majhen vendar...

Ni dvoma, da v poslovno-kadrovskem smislu dajemo velik pomen letalcem

Glasilo STIK izdaja delovna skupnost ELMA — tovarna gospodinj-skih aparatov in elektromateriala Ljubljana — Črnuče. Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno. Odgovorni urednik Ignac Erhatic. — Telefon: 343-271 int. 89. — Rokopisov ne vračamo — Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72 — Tisk: Tiskarna Ljubljana v Ljubljani